

دو کتاب زریاب

۱- بزم آورد

شصت مقاله درباره تاریخ، فرهنگ و فلسفه. تهران انتشارات سخن و علمی. ۱۳۶۸
- وزیری. ۵۴۵ ص (۳۲۰۰ ریال)

تاکنون از زریاب چندین ترجمه ناب بحق رواج و خواستار بسیار داشت. چه هم کتابها معتبر و دقیق و هم زبان ترجمه استوار و متین بود. اینک مجموعه‌ای از نوشته‌های او که در مباحث و مسائل تاریخی و فرهنگی و فلسفی است منتشر شده است. خوانندگانی که نوشته‌های دقیق و محققانه و خوش بیان او را در مجله‌ها و نشریه‌ها دیده بودند، با این بزم آورد نشأه‌ای دیگر و لذتی گرانتر می‌برند و توان گفت که زریاب دائره‌المعارفی فلسفی و کلامی بسیار کوچک از گنجینه اطلاعات وسیع خود نمونه‌وار منتشر کرده است. مقاله‌ها به فصول تاریخی - شرح حال - فقه و قانون - فلسفه - کلام - فرق و مذاهب تبویب شده است.

۲- آئینه جام

شرح مشکلات دیوان حافظ
تهران. انتشارات علمی. ۱۳۶۸. وزیری. ۴۲۱ ص (۲۶۰ تومان)

درین کتاب دقیق و موشکافانه زریاب یکصد و دوازده استعاره و تعبیر و اصطلاح و ترکیب دشوار فهم حافظ را که بعضی از آنها بارها مورد بحث و سخن پژوهندگان حافظ شناس و صاحبان ذوق بوده است براساس شواهد و قرائن از اشعار و کلمات متقدمان بر حافظ شرح کرده و کوشیده است ابهامهای موجود را از سر راه مشکل بردارد. از آن جمله است دو آئینه، بنیت العنب، بزم دور، آئینه سکندر، جام کیخسرو، ترکان

پارسی‌گو، روزنامه، سر تازیانه، سیب زندگان، مصطبه، طنبی، وصله و قصه و... و...
مقدمه کتاب گفتاری است عمیق و نگارشی دقیق در ژرفای فکر حافظ و بررسی مبانی اصلی اندیشه او و نشان دادن اینکه حافظ جوهر واقعی رفتار و گفتار ایرانی و مظهر جاودانی روحیه ماست. زریاب نوشته است:
«حافظ فشرده فرهنگ ما و نماد و مثال روح ایرانی است... اگر مثال و نماد یا مجموعه سجایا و خصال فرهنگ ایرانی را روح ایرانی بخوانیم حافظ تجسم و عینیت روح ایرانی است... دیوان حافظ آرماتشهر آرماتهای ایرانی را به زبان شعر توصیف می‌کند...»

گلگشت

(در شعر و اندیشه حافظ)

تألیف دکتر محمد امین ریاحی. تهران. انتشارات علمی. ۱۳۶۸
وزیری ۵۳۲ ص. سیصد تومان

مجموعه‌ای است از یازده گفتار خواندنی و شیرین و در عین حال محققانه و محکم، در چند موضوع مرتبط با شعر و اندیشه حافظ.

«چهره ممتاز حافظ» و «فهم زبان حافظ» و «جان‌وجهان‌حافظ» و «سرچشمه‌های مضامین حافظ» مقاله‌هایی است مفصل در شناساندن فکر حافظ و قدرت بیان و زبان او و تأثراتی که از پیشینیان خود دریافت کرده است. مقاله حافظ با یکی از پیران خانقاهها، که در آن مشابهات لفظی و معنوی میان نجم‌الدین دایه رازی (صاحب مرصاد العباد) استخراج و عرضه شده است برای حل بعضی از مشکلات ابیات حافظ و استعمالات او کلبیدی است مفید.

در مقاله‌های «ماجرای کردن و خرقه سوختن»، «دو یار زیرک و از باده کهن دومنی»، «باد جوی مولیان»، «طنبی و شاه نشین» باز مشکلاتی و نکته‌هایی مطرح است که تاکنون پژوهندگان دیگر هم بدانها پرداخته‌اند و البته طرح عقاید مختلف درین گونه مباحث همیشه ضروری و مفیدست.

«این رباعیها از حافظ نیست» نشان‌دهنده تخلیط‌هایی است که در دیوان شاعران شده.

«آینده حافظ‌شناسی» مقاله پایانی این مجموعه گفتار است در نقد و سنجش آنچه در تصحیح دیوان شاعر شده است و امیدهایی که هنوز به تصحیح نهایی باید داشت.

گلستان سعدی

به تصحیح و توضیح دکتر غلامحسین یوسفی. تهران. انتشارات خوارزمی. ۱۳۶۸.
وزیری ۸۱۵ ص. (۴۵۰۰ ریال)

متن منقح و عالمانه‌ای که تاکنون از گلستان در دست بود چاپ مرحوم فروغی است که زیر نظر خودش به همکاری حبیب یمنایی یکبار توسط کتابفروشی بروخیم به چاپ رسید. آنچه بعد از آن چاپ شده است همه دستکاری شده و با غلطهای وافرست که به اسم چاپ فروغی منتشر کرده‌اند.

اینک چاپ منقح و عالمانه و طبعاً مرجعی توسط دکتر غلامحسین یوسفی به دستمان رسیده است که در آن کمال پژوهش و دقت علمی، البته با توجه کامل به نسخه‌های معتبر، به کار بسته شده و به راستی نمونه‌ای است از آنچه باید دربارهٔ متون اساسی زبان فارسی مراعات کرد. این چاپ براساس هفده نسخه انجام شده است و دارای سه بخش است: گفتاری در نقد و تحلیل گلستان - متن مصحح - توضیحات. مصحح پیش ازین بوستان را به همین شیوه منتشر کرد. امیدواریم غزلیات و قصاید را هم بدین شیوه علمی و پسندیده منتشر سازند تا دوستداران زبان فارسی از آن بهره‌یاب شوند.

فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان

تألیف احمد منزوی جلد دهم (جغرافیا - سفرنامه - تاریخ). اسلام آباد (پاکستان). مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان. ۱۳۶۷. وزیری، ۷۲۵ ص (ش ۱۱۲)

هر بار که یکی از جلدهای فهرست مشترک منزوی منتشر شده است ما تحسین و اعجاب خود را ازین همه عشق و همت و پشتکار یادآور شده‌ایم و اینک هم باید به همان گونه انتشار جلد دهم را به آگاهی خوانندگان برسانیم. مباحث این جلد عبارت است از جغرافیا - سفرنامه‌ها - تاریخ جهان - تاریخ ایران - تاریخ پیامبران و اسلام و امامان - تاریخ شبه قاره - تاریخ افغانستان. بخش تاریخ شبه قاره ازین فهرست برای ما ایرانیان بسیار اهمیت دارد زیرا کتابهایی در آن معرفی شده است که در فهرستهای ایران کمتر ذکر آنها آمده.

فهرست کاروانسراهای ایران

تألیف محمد یوسف کیانی و ولفرام کلایس. تهران. ۱۳۶۲ و ۱۳۶۸. وزیری بلند دو جلد. (۲۷۴ و ۱۵۳ ص)

یکی از مهمترین کارهایی است که در زمینهٔ حفظ میراث فرهنگی شده است و موجب خوشوقتی است که این بار در یک کار اساسی فرهنگی پای یک ایرانی علاقمند دخیل بوده است و کاری به تمام معنی علمی و فرهنگی به سر انجام رسیده است. این دو جلد در برگزیدهٔ عکس‌نمایی و نقشهٔ ساختمانی و مشخصات بیش از چهارصد کاروانسرای بیابانی و کوهستانی و شهری است و البته هنوز هست کاروانسراهایی که ناشناخته مانده.

در میان مشخصات نام و موقع جغرافیایی و نوع نقشه و قدمت تخمینی یا تحقیقی و تزیینات و نوع مصالح ساختمانی گفته شده است. نقشه‌ها گاه منحصر است به مقطع و گاه نما را هم در بر دارد. مسامحات کوچک از نوع «سورمک». به جای «سورمق»، «خوروتق» به جای «خراتق»، «زگند» به

جای « ساغند »، « سورج » به جای « سیرج » چشم پوشیدنی است ولی البته باید در چاپ بهتر آینده تصحیح بشود.

کاش در تنظیم کتاب کاروانسراهای یک منطقه یا یک ولایت پشت سر هم آمده بود که شاید از بودن فهرست جدولی پایان کتاب آن مفهومی که مورد نظرت برآورده نمی‌شود.

تاریخ امپراطوری عثمانی

تألیف هامر پورگشتال. ترجمه میرزا زکی علی آبادی. به اهتمام جمشید کیانفر. تهران، انتشارات زرین. ۱۳۶۷ - ۱۳۶۸ - وزیرى. چهار جلد (۳۲۳۲ ص).

هامر پورگشتال یکی از برجسته‌ترین شرقشناسان قرن نوزدهم است که در تواریخ ملتها و دولتهای ترک نژاد اساس و پایه تحقیقات را مبتکر و مبدع بوده است و درین زمینه پنج تألیف شناخته و معتبر دارد که هنوز از اعتبار نیافته و تجدید چاپ شده است. از آن زمره است تاریخ حکومت ایلخانان و تاریخ امپراطوری عثمانی. تاریخ امپراطوری عثمانی او از همان گاه انتشار شهرت گرفت تا آنجا که در ایران هم مورد نظر ناصرالدین شاه واقع شد و به دستور او به ترجمه رسید. زیرا طبیعی است که ایرانیان همواره مترصد آگاهی بر احوال سلاطین عثمانی بوده‌اند وى خواسته‌اند از آن طرف خبر داشته باشند.

میرزا زکی ملاندرانی کتاب را در همان اوقات ترجمه کرد و به شاه تقدیم داشت و اینک این دوره حجیم و مفصل را دوست فاضل آقای کیانفر به صورتی مرغوب در چهار مجلد به چاپ رسانیده و فهرستی برای آن تهیه دیده که خود مجلدی جداگانه را در خور شده است.

درباره تاریخ عثمانی از تألیفات جدید نوشته چندانی در دست نداشتیم و انتشار کتاب هامر پورگشتال ضرورت کلی داشت.

مجموعه رسائل خطی فارسی

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس (مشهد) با امکانات وسیع مالی که دارد طرح خوبی برای انتشار رساله‌های کوتاه کوتاه فارسی که قابلیت چاپ شدن به شکل کتاب ندارد ریخته و نخستین دفتر آن را در دوست صفحه منتشر ساخته است.

از سابقه انتشار رساله‌های کوچک در مقدمه این دفتر یادی کلی شده است و، به مناسبت یادآور می‌شویم که در چندین مجله این کار می‌شده. شاید بیش از همه در دوره فرهنگ ایران زمین و پس از آن در مجله‌های دانشکده ادبیات تهران و معارف اسلامی و نشریه توحید چنین کاری انجام شده است و بیش از آن هم در هندوستان مجموعه‌هایی از همین قبیل رساله‌ها به شکل کتاب منتشر می‌شده.

چاپ و تنظیم اولین دفتر نوید آن است که این رشته ادامه می‌یابد و چون رساله‌های کوچک کوچک فارسی در مجموعه‌های خطی بسیارست امیدست که بنیاد بتواند سالی دو سه دفتر را به چاپ برساند.

نامی که اختیار کرده‌اند چندان مناسب نیست زیرا وقتی خواننده کتابی چاپی را در دست دارد چرا باید نامش خطی باشد - بنابراین شاید نامی از قبیل «مجموعه رساله‌های کوتاه فارسی» یا «مجموعه منتهای کوتاه

فارسی» موضع کار را دقیقاً به ذهن بیننده و مراجعه کننده تفهیم می کند.

در دفتر کنونی رساله های اسرار الوحی - حجازیه - تهلییه - تحقیق عدالت - تحفة العباسیه - الاتصاف فی بیان الفرق بین الحق و الاعتساف - ترجمه شذورالذهب - کشف الاسرار - مخمس طغری مشهدی - مثلث قطرب و سه نامه تاریخی چاپ شده.

رساله تحقیق عدالت دوانی پیش ازین به اهتمام اسمعیل واعظ جوادی در شماره ۸ نشریه توحید (تأسیس جواد مصلح) در خرداد ۱۳۴۲ چاپ شده بود. طبعاً تجدید طبع چنین رساله ها بسیار سودمندست از لحاظ آنکه چاپهای تازه تر رافع بسیاری مبهمات تواند بود ولی ضرورت دارد که یاد پیشینیان از یاد نرود، از رسائل دوانی در موضوع عدالت جز آنها که آقای نجیب مایل هروی در صفحه ۶۳ بدان اشاره کردند رساله بیان ماهیت عدالت و احکام آن به کوشش اسمعیل واعظ جوادی در نشریه توحید شماره سیزدهم (آبان ۱۳۴۲) چاپ شده است.

فرمان شاه طهماسب برای پذیرایی از همایون پادشاه به محمدخان شرف الدین اوغلو حاکم هرات مکمل مطالب فرمانی است از همان پادشاه به حاکم مشهد که از روی اصل خطی در مجله آینده سال هفتم چاپ شده است.

چاپ عکسی نسخه های خطی

«مرکز انتشار نسخ خطی» وابسته به «بنیاد دایرة المعارف اسلامی» چاپ کردن نسخه های خطی یگانه دستیاب را به صورت عکسی فاکسیمیله آغاز کرده و تاکنون دو کتاب را بر کاغذ رنگ شده نخودی رنگ و به قطع اصلی نسخه و با تجلید خوب و با به دست دادن فهرستهایی که خود ضروری دانسته اند به چاپ رسانیده است. آنچه شده است نویدی است به اجرای کاری که پیش ازین گاه به گاه و جدا جدا انجام می شد و اینک امیدست که به ترتیب منظم و پشت سر هم به سرانجام برسد.

شاهنامه بایسنغری، وقفنامه ربیع رشیدی، بیاض تاج الدین احمد وزیر، المختارات من الرسائل از زمره کارهای پیش است.

دو کتابی که مرکز تازه بنیاد به چاپ رسانیده اینهاست:

۱ - مفاتیح الاسرار و مصابیح الابرار (به عربی) تألیف تاج الدین محمدبن عبدالکریم شهرستانی متوفی ۵۴۸ مؤلف کتاب مشهور ملل و نحل است. نسخه این کتاب به کتابخانه مجلس شورای ملی (اسلامی امروز) متعلق است و برای چاپ عکس حاضر عبدالحسین حائری مقدمه ای در سرگنشت مؤلف و فهرست نوشته های او و عقاید و افکارش نگاشته و پرویز اذکلیبی فهرستهای اعلام رجال، مکانها، ملل و نحل، طوائف و جماعات، موضوعات و مصطلحات، کتابها را به در آورده و استفاده از نسخه را برای مراجعان آسان ساخته است.

نسخه خطی کتاب مورخ ۶۶۷ هجری است و اظهار شده است که از روی نسخه خط مؤلف به انتساح درآمده است.

۲ - لب الحساب تصنیف علی بن یوسف بن علی منشی از آثار قرن ششم هجری که نسخه یگانه اش متعلق به کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران است. اگرچه نسخه فاقد رقم کتابت و تاریخ است، رسم و

شیوه خط آن گواهی می‌دهد که نسخه در قرن هفتم نگاشته شده است.

مقدمه بر چاپ کتاب از آقای جمال‌الدین شیرازیان است که تصدی امور مرکز انتشار را بر عهده دارد. مباحث مقدمه پنجاه و شش صفحه‌ای مذکور عبارت است از توصیف نسخه و احتمال درباره‌ی نسب مؤلف (فرزند ابوالفضل یوسف بن علی مستوفی مؤلف خردنامه بودن)، وصف کتاب، سبک نگارش، رسم الخط، رموز کتاب، پانوشته‌های مقدمه، استدراکات.

فهرست اصطلاحات و تعبیرات در ده صفحه است و متأسفانه گاهی از شماره‌های ارجاعی باید يك دو عدد کسر شود تا بتوان کلمه را پیدا کرد. مثلاً قائم الزوایا در صفحه ۲۲۳ است (در فهرست ۲۲۲) و ذراع هاشمی در صفحه ۲۲۰ است نه ۲۲۲ و بعضی کلمات هم نیامده مثلاً مختلف الزوایا (ص ۲۲۴) متفرجه متساوی‌الساقین (۱۸۰). یافرس، خراسان، سواد، عراق (۲۲۰) در قسم چهارم کجراجم است به مساحت و انواع آن فصلی آمده است با عنوان «در تعرفه آلات مساحه» و در آن آگاهی‌های منفی و محلی خوبی هست ازین دست:

بدان که در سواد و بصره و نواحی فارس مساحت به قصبه‌ای می‌کنند که طول آن شش ذراع است یا به سلسله‌ای که طول آن ۶۵ ذراع است و ذراع مساحه به مدینه و سواد هشت قبضه است... اما ذراع هاشمی هشت قبضه بوده یا سی و دو اصبع...

اما در نواحی عراق قصبه را باب می‌خوانند و ده باب را اشل می‌گویند... و اشل سلسله‌ای بود که طول آن شصت ذراع بود و به ذراع مساحت (تا آخر) و در آن از ذراع یدعاده، ذراع ید بقائم و ذراع ماهو افی (؟) که در فارس و نواحی خراسان معمول بود، ذراع سواد، ذراع جدید، ذراع منیاحه،

* *

دراویل کتاب (صفحه ۷) دو بیت در گفته بزرگی در ضرب آحاد در آحاد آورده:

آحاد به آحاد فرراز آرمدم   ده بفسکن و هر زائده را ده کن تمام
وز هر طرفی نگر که تا ده چندست   در یکدگش ضرب کنی گشت تمام
قال الشاعر فی هذا المعنی:

جمع مضروبین کن و آنگاه ازبالانگر   تاز ده چندست با محصول نقصانین او
نکته‌ای که در چاپ عکسی این کتاب قابل ذکر است این است که چون نسخه‌های خطی را از صفحه راست آغاز می‌کرده‌اند حتماً باید در چاپ هم همان ترتیب رعایت شود تا صفحات در جای خود بمانند و مخصوصاً رکابه‌های زیر صفحات راست که راده و مشخصه اتصال مطلب دست راست به صفحه دست چپ است و در حقیقت بجای صفحه شمار آن را می‌نوشته‌اند تا اگر کتاب اوراق شد آن را به آسانی مرتب کنند، بی استفاده نشود. درین کتاب هم این جابجایی پیش آمده (ص ۲۳، ۲۵) و درین آنکه رکابه بسیاری از صفحات در عکسبرداری یا لیتوگرافی محو شده است.

* * *

آغاز شدن این کار با ارزش علمی مایه شادمانی است.

خواهش - خواهش - خواهش - خواهش - خواهش - خواهش - خواهش - خواهش
خواهش‌مندیم وجه اشتراک سال ۱۳۶۹ را (ایران: ۵۰۰۰ ریال و خارجه:
۱۰۰۰۰ ریال) هر چه زودتر بفرستید. کمک بزرگی است به ما.

مصداق در دو کتاب

در سال ۱۹۸۸ دو کتاب در انگلستان انتشار یافت و آشکار شد که جریان نهضت ملی شدن نفت به زمامداری مصداق مورد توجه محققان تاریخ سیاسی است و اکنون که غبار اغراض فرو نشسته و امکان دستیابی به اسناد گذشته پیدا شده است می‌توان بدان موضوع مهم تاریخی پرداخت. مشخصات این دو کتاب عبارت است از:

Musaddiq, Iranian Nationalism, and Oil.

Edited by J.A.Bill and W.M.R.Louis London, I.B.Tauris.

1988. PP. M. 358.

در روزهای ۲۶-۲۷ سپتامبر ۱۹۸۵ به مناسبت بیست و پنجمین سال تأسیس مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه تکراس مهمی در آن دانشگاه با نام مذکور در فوق تشکیل شد و اینک مجموعه سخنرانیهای ایراد شده در آن مجلس به اهتمام ایرج باقرزاده مدیر مؤسسه انتشاراتی «توریس» در لندن به چاپ رسیده است.

عنوان فصل کتاب ملیت دوستی و مباحث، دینی است و پنج سخنرانی در آن آمده است:

R.Cottam

- ملیت دوستی در ایران قرن بیستم و دکتر محمد مصداق

فخرالدین عظیمی

- پیوند سیاست و اخلاق نگاهی به کارنامه سیاسی دکتر محمد مصداق

حبیب الله لاجوردی

- رژیم مشروطه و اصلاحات روزگار مصداق

شاهرخ انبوی

- تأثیر روحانیت در جریانهای سیاسی ایران (۱۹۴۹-۱۹۵۴)

فرهنگ رجائی

- اسلام و ملیت دوستی و روزگار مصداق

در فصل دوم که به نفت اختصاص دارد دو مقاله چاپ شده: پ شده:

I.Anderson

- نفت امریکا و قرارداد پنجاه پنجاه.

R.Ferrier

- اختلاف ایران و انگلیس در نفت.

در بخش سوم با عنوان انگلستان و امریکا چهار مقاله می‌بینیم: می‌بینیم:

همایون کاتوزیان

- تحریم صدور نفت و اقتصاد سیاسی

W.R.Louis

- مصداق و دوراهی امپریالیسم انگلیس

J.Bill

- امریکا، ایران و سیاست دخالت

G.Mc chee

- بریافتهایی از مصداق

در بخش چهارم دو مقاله که مباحث کلی‌تری در بر دارد چاپ شده است شده است

روح‌الله رضائی

- تمایلات روشنفکری در سیاست و تاریخ روزگار مصداق

آلبرت حورانی

- نتیجه

مقاله حورانی (نتیجه) نگاهی است نیمه تاریخی - تحقیقی و نیمه سیاسی و ناظر به عهده مطالب عنوان شده

در کنفرانس و حفظ اعتدال در قضاوت. خوشبختانه ترجمه این کتاب به زبان زیبا و استواری توسط آقایان دکتر

عبدالرضا هوشنگ مهدوی و کاوه بیات توسط «نشر نو» اخیراً منتشر شده است.

۲

Musaddiq's Memoris

Edited and introduced by Homa Katouzian. London. Jebhe. 1988. PP. 494.

ترجمه «خاطرات و تألمات» دکتر محمد مصدق است. مترجم مقدمه‌ای مفصل بر آن آورده (هشتاد صفحه) و در آن کوشیده است هم زندگی و فعالیتهای سیاسی مصدق و هم جریانهای سیاسی مملکت را که منجر به ملی شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد شد روشن کند.

مترجم ذیل صفحات متن گاهی نکته‌ای لغوی یا رجالی را که برای خواننده اروپایی ضرورت دارد توضیح داده است و درین موارد بعضی ملاحظات قابل ذکر است: لقب ابوالحسن دیبا ثقه‌الدوله است نه ثقه‌الملک (ص ۱۳۸)، اعلم‌الدوله را طبیب مخصوص می‌گفته‌اند نه حکیمیباشی. عنوان یا لقب حکیمیباشی در اوایل عهد مظفری تقریباً منسوخ شده بود (ص ۱۴۵). اتبک در دوره محمدعلی شاه رئیس الوزراء شد (ص ۱۲۴). عکسهای متعددی که در کتاب آمده بر جلوه کتاب افزوده و دیدنش برای خوانندگان خارجی یادآور شخصیت مصدق.

Manuscripts of the Middle East

A Journal devoted to the study of handwritten materials of the Middle East.

Edited by Jan Witkam Vol.2 Leiden, Ter Lugt press. 1987-8.

انتشار دومین و سومین دفتر از نشریه پژوهشی و تخصصی «نسخه‌های خطی خاورمیانه» در ۱۵۸ صفحه و ۱۰۲ صفحه حکایت از آن دارد که ویتکام توانسته است در کار پر ارزش خود موفق شود و نویدی است از اینکه آن را با دلپندی دنبال خواهد کرد. او در سرمقاله دفتر دوم خوانندگان را از انعکاس انتشار این مجموعه در مجله آینه (۱۳: ۲۹۴-۲۹۶) آگاه ساخته و امیدهایی را که از چاپ این نشریه دارد بیان کرده مقاله دوم معرفی نسخه‌ای است توسط D. gutas ترجمه هربی ابن‌سینا از ارسطو که جزو مجموعه دارالکتب قاهره (حکمت شماره ۶ از نسخه‌های مصطفی فاضل) موجود است. این نسخه به خط عبدالرزاق صفناجی (نسل سوم از شاگردان ابن‌سینا)

مقاله سوم از H. Daiber گزارشی است عمومی درباره ۳۷۸ نسخه خطی که نویسنده در سفرهای خود گرد آورده و اغلب آنها عربی است. این مجموعه بطوری که آگاه شده‌ایم به یکی از دانشگاههای ژاپون فروخته شده است. درین مقاله نام بعضی از نسخه‌های مهمتر مثل تحصیل المنافع فی الطب و الحکمة، اشراق التواریخ، بهجة الالباب فی علم الاسطرلاب آمده است. نمونه‌هایی چند که از آغاز بعضی از نسخه‌ها چاپ شده گویای قدمت نسخه‌های مورخ ۵۵۱، ۷۳۶، ۸۶۷، ۷۶۱، ۸۶۹ است.

مقاله چهارم به قلم J.J. Witkam در سرگذشت ابن اکفانی و سنجاری و معرفی تألیفی است ازو که در کتابشناسی علوم به نام «ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد» معروف است. ویتکام درین مقاله کتابهای ابن اکفانی را در دو دسته معرفی کرده است: پزشکی و غیر پزشکی و در جدولی مجزا نشان داده است که ابن اکفانی از یکصد و نود عالم یونانی در تألیفاتش نام برده است.

مقاله پنجم معرفی سندی است درباره زلزله سال ۱۲۸۹ انطاکیه.

مقاله ششم از A. Brockett توصیف فنی نسخه قرآنی است مورخ ۱۲۹۹ قمری که در آفریقا نوشته شده و آرایشهای این نوع نسخهها مورد توجه نسخهشناسان اروپایی است.

مقاله هفتم معرفی فهرست خطی کتابخانه شیخ خالد شهرزوری نقشبندی (متوفی ۱۲۴۲) در کتابخانه اسعد در دمشق است. این فهرست را ف. خونگ و ویتکام به صورت عکسی درینجا چاپ کردهاند.

مقاله هشتم A. Gacek درباره خصوصیات یادداشت تملک در نسخه‌های عربی و مهرهای مالکین است. شاید آنچه مناسب بود که در چنین مقاله‌ای می‌آمد و نویسنده بدان نپرداخته است «ملیت» افرادست و اگر به این مطلب توجه می‌شد طبعاً بهتر درمی‌یافت که خصوصیات مهر کنی و کیفیت یادداشت نویسی اغلب از آن ایرانیان است. نسبت ناخوانده در تصویر ۱۲ «الحسینی» است.

مقاله نهم مقاله‌ای است یادآور ذرذیه‌های دریایی و جنگها و ترتیباتی که برای خرید نسخه‌های خطی عربی در دوره رنسانس اروپا مرسوم بوده است. این مقاله نوشته R. Jones است.

در مقاله دهم با نام «نسخه‌های خطی و نسخه‌های خطی» دو موضوع اطلاعاتی را ویتکام عنوان کرده است: (۱) سهولتهایی که برای تحقیق در نسخه‌های خطی در کتابخانه ملی مصر وجود پیدا کرده است. (۲) نسخه‌های خطی چند کتاب عربی که براساس آن نسخه چاپ شده.

مقاله یازدهم به قلم A. Gacek یادداشتی است درباره طبقه‌بندی نویری از اقلام خط عربی. نویسنده در پایان بیست و هفت مأخذ قدیمی درباره خط و کتابت را معرفی کرده است (البته هم از مؤلفانی که به عربی نوشته‌اند)

درباره ابن بادیس باید گفت که عمده کتاب او در فرهنگ ایران زمین (جلد ۹) چاپ عکسی شده و به تازگی هم چاپ انتقادی از آن توسط نجیب مایل هروی و... در مشهد (۱۳۶۷) توسط آستان قدس رضوی انتشار یافته است.

درین دفتر کتاب تازه چاپ که موضوع آنها نسخه شناسی و فهرست نسخ خطی و مطالب مرتبط بدین مواضع است معرفی شده است.

دفتر سوم (۱۹۸۸) به نشر گفتارهایی اختصاص دارد که در اکتبر ۱۹۸۶ در مجمع خاص «سنت متن نویسی فارسی و ترکی» در دانشگاه لیدن خوانده شده است. در تهیه و چاپ این دفتر گردانندگان آن مجمع با ویتکام همکاری کرده‌اند:

B. Flemmino و J.T.P. De. Bruijn
مقاله اول از ب. فلمینگ درباره مسائل تنظیم و تنقیح متون فارسی و عربی است. مقاله دوم از R. Anhegger در موضوع طرز انتقال حروفی متون ترکی به خط لاتینی است.

مقاله سوم از A.L.F.A. Beclaret (محقق هلندی در زمینه‌های ادبیات فارسی مخصوصاً خاقانی شروانی) درباره ممدوحان مذکور در هفتمین مقاله تحفة العراقرین است از آن گونه و مقاله‌هایی است که حتماً باید به زبان فارسی ترجمه شود.

مقاله چهارم از H.E. Boeschoten هم در موضوع انتقال حروف متون ترکی به خط لاتین است. مقاله پنجم تغییرات در غزل‌های قدیم فارسی با ارائه نمونه‌هایی از غزل سنایی است نوشته de Bruijn

J.T.P.

مقاله ششم از J.G.J. ter Haar معرفی مجموعه نامه‌های شیخ احمد سرهندی است.

مقاله هفتم به قلم B. Kellner - Heinkele تاریخچه تصرفات یک متن ترکی دو مؤلفی است.

مقاله هشتم از جلال خالقی مطلق به نام «راه دراز» برای يك متن انتقادی شاهنامه گفتماری است درباره گامی که خود در این راه دراز و دشوار برداشته است.

مقاله نهم از G. Kut سخنی است درباره بعضی از مسائل مربوط به فهرست‌نویسی نسخه‌های خطی ترکی.

مقاله دهم از Jan Schmidt ملاحظاتی است درباره کتاب که الاخبار تألیف مصطفی علی به ترکی.

مقاله یازدهم از G. Schubert دقایق تاریخی است درباره مکاتبه میان صدرالدین قونوی و خواجه نصرالدین طوسی.

مقاله دوازدهم از A. Tietze به بیان اصول و قواعد عملی تصحیح متون ترکی اختصاص دارد.

مقاله سیزدهم از B. utas گفتاری است درباره مناجات خواجه عبدالله انصاری.

آخرین مقاله از J. J. Witkam به مباحث تعیین شجره ترتیب و استنساخ نسخ است و بحثی است دقیق و علمی با توجه به مسائل نسخه‌های منحصر بفرد و متونی که نسخه‌های متعدد از آنها در دست است مثل هزار و یک شب و در پایان نتیجه آراء خود را در مورد هر يك نتیجه‌وار بیان کرده است.

انتشارات مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند

این مؤسسه وابسته به خانه فرهنگ ایران است و از سال ۱۳۶۴ تاکنون ده جلد کتاب انتشار داده است که شش مجلد از آنها به به دفتر مجله آینده رسیده، به این شرح. شماره‌ها نمره ردیفی است که به انتشارات مذکور داده‌اند.

۳ - فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه شعبه تحقیق و اشاعت کشمیر. و کتابخانه مولانا آزاد حمیدیه بهوپال: دهلی نو. ۱۳۶۴. وزیری. ۲۴۰ ص
درین مجلد فهرست دو کتابخانه یکی کشمیر (۵۱۰ نسخه) و دیگری بهوپال (۵۳۸ نسخه) آمده است.

۴ - فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه ندوه‌العلماء لکنو. دهلی نو ۱۳۶۵. وزیری. ۸۹۷ ص
۶ - فهرست نسخه‌های خطی عربی کتابخانه ندوه‌العلماء لکنو. دهلی نو- ۱۳۶۵. وزیری. ۸۸۱ ص.
درین فهرست ۲۲۳۲ نسخه معرفی شده است
بر این سه جلد فهرست مقدمه‌های آقای دکتر سید احمد حسینی دیده می‌شود. که در آن اوقات مدیر مرکز بوده‌اند و کوششی که در راه انتشار این فهرستها کرده‌اند همیشه ملحوظ نظر کتابشناسان و فهرست نگاران خواهد بود.

۸ - غزلیات حافظ براساس نسخه مورخ ۸۱۳ هجری ترتیب و تنظیم نذیر احمد. دهلی نو. ۱۳۶۷.
وزیری ۷۳ ص عکس نسخه خطی هم در پایان کتاب چاپ شده است

۹ - دیوان حافظ براساس نسخه مورخ ۸۱۸ هجری ترتیب و تنظیم نذیر احمد. دهلی نو، ۱۳۶۷.
وزیری. ۲۱۲ ص و فهرست نسخه‌های است قابل اعتبار و اهمیت که تاکنون شناخته نبود.

۱۰ - فهرست نسخه‌های خطی و چاپی دیوان حافظ در هند ترتیب و تنظیم دکتر شریف حسین قاسمی.
دهلی نو. ۱۳۶۷. وزیری، ۲۲۴ ص.

درین فهرست ۱۶۶ نسخه دیوان یا منتخب و ۳۱ شرح و ۹ فرهنگ همه خطی معرفی شده است.

کتابشناسیها و مجموعه‌ها

خاشع، شهرزاد

کتابشناسی نقد فیلمهای ایرانی (۱۳۵۸-۱۳۶۶). تهران. فیلمخانه ملی ایران با همکاری دفتر پژوهشهای فرهنگی. ۱۳۶۸، رقی. ۲۱۴ ص. ۷۸۰ ریال (مجموعه منابع فرهنگی - سینمایی / ۱)

مجموعه مفید و ضروری است که زیر نظر عبدالحمین آذرنگ و محمد حسن خوشنویس آغاز شده است.

درین جلد ۱۴۵۴ نقد از فیلمهای فارسی (هشت سال) که در روزنامهها و مجلهها نشر شده آمده است. ترتیب انعکاس نظرها و نقدها براساس الفبایی نام فیلمهاست.

ذاکر حسین، عبدالرحیم

مطبوعات سیاسی ایران در عصر مشروطیت. تهران. دانشگاه تهران. ۱۳۶۸. وزیر، ۳۵۶ ص (۱۰۰۰ ریال)

رادفر، ابوالقاسم

کتابشناسی طبری. تهران. وزارت فرهنگ و آموزش عالی. ۱۳۶۸. رقی، ۱۰۸ ص

این کتابشناسی به مناسبت برگزاری سمینار بین‌المللی طبری انتشار یافته و محتوی است

۱ - منابع شرح و احوال طبری

۲ - آثار (نسخهای خطی و چاپی)

۳ - کتابها و بخشهایی از یک کتاب

۴ - مقالات درباره تاریخ طبری و تفسیر

طبری

۵ - برخی ترجمهای تاریخ طبری

۶ - به زبانهای دیگر

راعی، انسیه

کتابشناسی جوانان. تهران. دفتر پژوهشها و برنامه‌ریزی فرهنگی وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱۳۶۷. وزیر، ۱۴۰ ص + ۱۱۴ ص (با عنوان انگلیسی)

درین کتابشناسی که در ده موضوع است ۴۸۵ عنوان کتاب که موضوعهای آنها اختصاص به احوال جوانان دارد آمده در هر موضوع تقسیمهای جزئی هم رعایت شده.

اما فلسفه اینکه تمام این کتابشناسی به زبان انگلیسی ترجمه شده است بر ما معلوم نشد. اگر برای اطلاع خارجیان است اگر فارسی ندانند از اصل کتاب استفاده نمی‌توانند بکنند و اگر برای اطلاع آن خارجییانی است که فارسی می‌دانند آنها می‌توانستند از متن فارسی کتابشناسی بهره‌وری کنند. بنابراین کلیدی زائدست.

زرین کوب، عبدالحسین

نقش بر آب به همراه جستجوهای چند در باب شعر حافظ، گلشن راز، گذشته نثر فارسی، ادبیات تطبیقی با اندیشه‌ها، گفت و شنودها و خاطرها. تهران. انتشارات معین. ۱۳۶۸. وزیر، ۷۵۲ ص (۸۵۰ ریال)

سازمان میراث فرهنگی

مجموعه مقالات مردم شناسی (۳).

تهران. ۱۳۶۶. وزیر، ۳۳۵ ص

(۴۰۰ ریال)

محقق، مهدی

بیست گفتار (دومین) به انضمام
زندگی نامه و کتاب نامه. تهران.
مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک
گیل. ۱۳۶۸. وزیر، ۴۳۴ ص
(سلسله دانش ایرانی، ۳۹)

سمینار بین‌المللی طبری

خلاصه مقالات. فارسی - عربی -
انگلیسی. تهران. وزارت فرهنگ و
آموزش عالی. ۱۳۶۸. رفعی، ۱۴۷
+ ۶۶ ص

موکهرجی، ا. ک.

تاریخ و فلسفه کتابداری، ترجمه
اسدالله آزاد. مشهد. معاونت فرهنگی
آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیر،
۲۳۴ ص (۹۴۰ ریال)

عمرانی، نوشین

کتابشناسی اوقات فراغت. تهران.
دفتر پژوهش‌های فرهنگی. ۱۳۶۸.
رفعی، ۱۲۱ ص (مجموعه منابع
فرهنگی - سینمایی / ۲)

نامه فرهنگ ایران

گردآوری فریدون جنیدی. دفتر سوم.
تهران. بنیاد نیشابور. ۱۳۶۸.
وزیری، ۲۸۰ ص (۱۰۰۰ ریال)

این کتابشناسی فقط از روی ۳۴ عنوان مجله
تهیه شده است و ۷۴۸ عنوان مقاله را در بر دارد.

کتابداری

مجموعه‌ای است از بیست و پنج مقاله در
زمینه‌های مختلف ایران‌شناسی و اغلب خواندنی و
ماندنی و مخصوصاً آنها که مبتنی بر آگاهی‌های
گویشی و محلی است دارای تازگی‌هاست مانند
مقاله‌های گوت و گوه سنگسر، وره در کمره،
افسانه‌های لرستان، مرغ و مثل سیرجانی...

نشریه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد
دانشگاه تهران. مدیر قاسم صافی.
دفتر پانزدهم. تهران. ۱۳۶۸.
وزیری، ۱۲۴ ص (۳۰۰۰ ریال)

حاوی شش مقاله و دو کتابشناسی است

کزازی، جلال‌الدین

از گونه‌های دیگر. جستارهایی در
فرهنگ و ادب ایران. تهران. نشر
مرکز. ۱۳۶۸. وزیر، ۳۲۶ ص
(۱۵۰ تومان)

زبان و گویش

افشار، ایرج (گردآورنده)

زبان فارسی در آذربایجان. از
نوشته‌های دانشمندان و زبان‌شناسان.
تهران. موقوفات دکتر محمود افشار
یزدی. ۱۳۶۸. وزیر، ۵۲۰ ص
(۲۴۰۰ ریال)

گرد آمده‌ای است از شانزده مقاله تحقیقی در
زمینه‌های ادب و فرهنگ ایران و بیشتر مربوط به
ایرانیانستان. نمونه پژوهش‌های کزازی درین زمینه‌ها
را خوانندگان درین مجله دیده‌اند.

- دوره باستان (زبانهای غیر ایرانی در ایران باستان - زبانهای ایرانی باستان. ساختمان زبان فارسی باستان)

- دوره میانه (زبانهای ایرانی دوره میانه - خط در ایران پیش از اسلام - ساختمان زبان فارسی میانه)

- دوره جدید (در ۱۹ بخش: فارسی، پشتو، آسی، کردی، بلوچی، لری، تاتی، طالشی، گیلکی، مرکزی، فارس، پامیری، مونجانی، ارموری، پرچی، کومزاری) - خط فارسی

حاوی رساله مشهور احمد کسروی و نقد محمد قزوینی و بیست و شش مقاله و گفتار و گزیده و شعرست از کسانی که درباره سابقه زبان فارسی در آذربایجان اظهار رأی و نظر کرده‌اند.

خسرو، عبدالعلی (فانده بختیاری)

فرهنگ بختیاری. تهران. فرهنگسرا.

۱۳۶۸. وزیرى. ۴۹۴. ص (۲۸۰)

ریال)

تا صفحه ۲۹۲ جغرافیا و تاریخ و مسائل اجتماعی و مردمشناسی ایل بختیاری است و بقیه فرهنگ و آرمها.

دیانت، ابوالحسن

فرهنگ تاریخی سنجشها و ارزشها.

ویراستار: بایرام صادقی. تبریز.

انتشارات نیما. ۱۳۶۷. رقمی. دو

جلد (۵۰۴ و ۲۶۰ صفحه).

۲۲۰۰ ریال

جلد اول: اوزان و مقیاس‌هاست و جلد

دوم نفود و مسکوکات

کتابی است بسیار مفید، مبتنی بر مآخذ اصیل

و متنوع و هر يك از دو جلد آن به ترتیب الفبایی

است و نمونه‌ای از مطالب آن را خوانندگان پیش

آزین در مجله آینده دیده‌اند. مؤلف ۱۴۵ مرجع را

برای جلد اول و ۱۳۱ مرجع را برای جلد دوم

دیده است.

صفوی، کورش

نگاهی به پیشینه زبان فارسی. تهران.

نشر مرکز. ۱۳۶۷. وزیرى. ۱۳۳

ص. (۸۰ تومان).

در نه فصل است و اگرچه رساله‌ای است کوتاه

اما کوشش شده است همه نیازهای مقدماتی و

دانشجویی را درباره زبان فارسی جابگو باشد.

غفاری، یعقوب

مقدمه‌ای درباره پوشش گیاهی

کهگیلویه و بویر احمد. یاسوج.

۱۳۵۷. خشتی. ۱۰۰ ص

رساله‌ای است مفید از نام گیاهان و محل

رویش آنها در کهگیلویه و بویر احمد و مصارفی

که هر يك دارد.

فخرانی، ابراهیم

گزیده ادبیات گیلکی. با اشعاری از

افراشته، شرفشاه، کسمایی، سراج،

فخرانی، بشری. چاپ سوم. رشت.

انتشارات طاعتی. ۱۳۶۸. رقمی،

۳۴۷ ص.

بخش عمده این کتاب اشعار افراشته است.

جغرافیا و سفرنامه

آل داود، علی (گردآورنده و مصحح)

دو سفرنامه از جنوب ایران در سالهای

می‌گویند. معمولاً کوه آلاروش (همان صفحه) مردم یزد «آدروشک» می‌گویند یا من چنین شنیده‌ام.

تردید نیست که این اسامی را منحصرأ باید بنابر تلفظ محلی ضبط کرد و نباید تصرفی در آنها کرد. زیرا ضبط کتبی از آنها در متون نیست. بنابراین فقط باید به تلفظ دقیق محلی اعتنا داشت.

اسم بعضی از کوهها در آن نیست. مثلاً **گرده کوه هر کنار دهستانهای «با اندورن»** یزد یا **شیطان کوه کنار لاهیجان**.

بسی تردید این قدم نخستین شایان تحسین فراوان است و مثالهایی که برای نواقص کار گفته شد از ارزش کتاب نمی‌کاهد. در زیر چاپ می‌توان مقداری بر آن افزود و کاستیها را کمتر کرد.

ضیغمی، محمد جواد

هزاوه زادگاه امیرکبیر. تهران. مؤسسه علمی اندیشه جوان. ۱۳۶۸. وزیری. ۳۳۶ ص (۲۲۵۰ ریال)

مجموعه‌ای است حاوی همه گونه اطلاع درباره

هزاوه از روستاهای فراهان، روستایی که امیرکبیر از آنجا بود. مباحث کتاب عبارت است از: جغرافیای طبیعی و اقتصادی (کشاورزی، باغداری، آبیاری، دامداری)، جغرافیای انسانی (پوشاک، هنرها، زناشویی، زایمان، آیین و رسم، خوردنی، بازی، سرگرمی، طب سنتی، ادبیات شفاهی باورها، مرگ و میر)، بزرگان هزاوه.

جمع و انتشار این گونه اطلاعات محلی سزاوار آفرین است.

غفاری، هیبت‌الله

ساختارهای اجتماعی عشایر بویراحمدی. تهران. نشر نی. ۱۳۶۸. رقمی. ۲۸۳ ص (۱۳۵

تومان)

۱۲۵۶ ه.ق. - ۱۳۰۷ ه.ق. تهران.

امیرکبیر. ۱۳۶۸. رقمی. ۳۱۸ ص.

معرفی این کتاب سودمند تاریخی در شماره دیگر خواهد آمد

جابانی، محمد

مردم‌شناسی، قوچان. مشهد.

انتشارات اطلس. ۱۳۶۶. وزیری.

۶۲۵ ص (۳۰۰۰ ریال)

این کتاب در حقیقت جلد دوم «سرزمین و

مردم قوچان» است که دوست فاضل آقای جابانی چند سال پیش منتشر کرد. کتاب حاضر سرگذشت مردمی است که در ساختن قوچان جدید مخصوصاً (پس از زلزله) ۱۳۱۲ قمری رنجها و سختیها تحمل کرده‌اند و عده‌ای از آنها از مهاجرین اصفهان و یزد بوده‌اند.

مؤلف گرامی عکس هر کسی را که به شرح

زندگیش پرداخته آورده و شجره بازماندگان را نشان داده و گفته است که هر کس به کجا رفته و چه کرده است.

تعدادی عکس‌های قدیم و اسناد چاپ نشده در

پایان به چاپ رسیده است.

جعفری، عباس

کوهها و کوهنامه ایران. تهران.

گیتاشناسی. ۱۳۶۸. وزیری. ۶۴۰

ص (گیتاشناسی ایران، جلد اول)

سالها پیش حسین معرفت کتابی منتشر کرد

ولی آن کتاب رافع احتیاج علمی نبود. خوشبختانه کاری که مهندس عباس جعفری درین زمینه انجام داده و بصورت خوبی توسط سازمان جغرافیایی و کلرتوگرافی گیتاشناسی به چاپ رسیده است.

ضبط های کتاب گاه نادرست یا غلط چاپی

است مثل کلریز (ص ۴۲) زیر آدروش که کلریز درست است و اسم آن دهستان را گلریزات

کرمی، اصغر

سفر به دیار بختیاری. تهران.
فرهنگسرا. ۱۳۶۸. وزیری. ۲۸۸
+ ۱۶ ص (۲۳۰ تومان)

محتاطه محمدرضا

سیمای اراک، جامعه‌شناسی شهری.
جلد اول. تهران. نشر آگه. ۱۳۶۸.
رقمی. ۵۷۳ ص (۱۶۵۰ ریال)

مقبول احمد (و) تشر

تاریخچه جغرافیا در تمدن اسلامی.
ترجمه دکتر محمد حسن گنجی.
تهران ۱۳۶۸. رقمی. ۱۰۲ ص
(مجموعه مقالات بلند از دایره
المعارف اسلامی، ۴)

مقاله اول از تشر و مقاله دوم (نقشه‌های
جغرافیایی) از مقبول احمدست. تشر در مقاله خود
به وضع تدوین علم جغرافیایی در قرون سوم تا
دوازدهم هجری پرداخته است.

نجمی، ناصر

ذاری‌الخلافة طهران در یکصد سال پیش.
تهران. انتشارات ارغوان. ۱۳۶۸.
رقمی. ۳۵۴ ص. (۵۰۰ تومان)

واعظی فالی، عباس

تاریخ و جغرافیای فال فارس. شیراز.
شهریور ۱۳۶۶. وزیری. ۹۸ ص
فال آبادی به نام و پراوزهای است از گله‌دار

بخش کنگان بوشهر و از قدیم الایام به مناسبت
برخاستن عده‌ای دانشمند از آنجا نام آوری داشته
است.

رساله حاضر در پنج فصل است: سابقه تاریخی
فال - آب و هوا و مذهب و زبان - آثار تاریخی
(شش بنا) - علما و دانشمندان (سی و نه تن).
انتشار این گونه کتابهای منفرد در تاریخ و

فرهنگ ایران زمین

(جلد بیست و هشتم)

با چهار متن درباره بلوچستان و چند تحقیق و متن
دیگر به بهای ۵۵۰۰ ریال منتشر شد.

کرباسی، محمدعلی

شناخت جامعه روستایی هرمزگان -
انجیردان. شیراز - انتشارات نوید.
۱۳۶۸. رقمی. ۵۲ ص.

رساله‌ای است در معرفی جغرافیایی و اجتماعی
آبادی دورافتاده انجیردان در یکصد و هشتاد
کیلومتری بندرعباس. هر کس که چند صفحه اول
این رساله را بخواند تصور خواهد کرد که صد سال
پیش است و به نقطه‌ای سفر می‌کند که هنوز از راه
و بهداری و مغازه خبری نیست و متأسفانه چنین
است.

رساله تحقیقی است که کاملاً جنبه
جامعه‌شناسی دارد.

کرد در دائره‌المعارف اسلام

ترجمه اسماعیل فلاح قاضی. ارومیه.
مرکز نشر فرهنگ و ادبیات کردی
(انتشارات صلاح‌الدین ایوبی).
۱۳۶۷. رقمی. ۱۹۳ ص (۵۵
تومان)

در ترجمه مقاله دائره‌المعارف مآخذ و مدارک
برداشت شده و نام نویسندگان هر قسمت نیامده
است. ترجمه روان و استوار و چون مترجم خود از
فضلی هموطن کردمان است در نقل اسامی و اعلام
ضبط‌های غیر معمول وارد نشده

امید است در چاپ دیگر نام نویسندگان ذیل
هر قسمت قید و فهرست اعلام برای آن فراهم شود.

جغرافیای یک ناحیه بسیار مفید است.

هلاکوخان و فتح سراسر ایران - مغولان و دستگاه خلافت - حکومت مغولی ایلخانی در ایران.

همه مباحثی است که برای موضوع کتاب متناسب و ضروری است و با تکیه بر مآخذ قدیم و جدید معتبر نگارش یافته، مسامحاتی که هست بعضی چاپی است مانند المکوننی (به جای الکموننی) ص ۱۴، زیجی (به جای زمجی) ص ۲۱ و بعضی دیگر موجب تعجب مانند اینکه در آوردن مشخصات زبده التواریخ ابوالقاسم کاشانی این اطلاعات آمده است «به تصحیح فضل‌خان حقیقی، اقبال شفاهی، تهران ۱۳۱۱». این فضل‌الله خان حقیقی کیست و مقصود از اقبال‌شفاهی چیست؟

- نام پدر مفضل‌بن ابوالفضل مؤلف تاریخ سلاطین مملوک «ابی الفضائل» است که در نقل از خط لاتینی ابوالفضیل شده.

- نام کتاب مقریزی «السلوک لمعرفة دول الملوک» است.

- نسبت ابن بطوطه (لواطی طبخنی) آمده. البته طبخنی غلط چاپی است و درست آن طنجی. اما نسبت نخستین او با تاء منقوط (لواتی) درست است که ظاهراً منسوب است به «لواته» ناحیه‌ای از اندلس (معجم البلدان).

- ظاهراً منظور از «ابن اسلام بن واصل المحمدی: المفرح» (ص ۲۱۱) که اشاره به نسخه خطی‌اش در بخش عربی کتابخانه ملی پاریس شده، محمدبن سالم الحموی مؤلف مفرج الکروب است.

آوردن اصطلاحات: op. cit و ibid (ص ۱۴۸ و ۱۴۹ و بارها و بارها) در یک تألیف خوب فارسی شایسته نیست و حکایت از آن می‌کند که مطلب نقل شده مؤلف از یک مرجع خارجی آمده است و مستقیماً نقل نشده، ورنه در صفحه ۱۴۷ آوردن op. cit بعد از Rubruck

ویلز (دکتر)

سفرنامه دکتر ویلز. ایران در یک قرن پیش. ترجمه غلامحسین قراگوزلو. ۱۳۶۸. وزیری. ۵۱۲ ص (۲۱۰ تومان)

تاریخ

افشار سیستانی، ایرج

بزرگان سیستان. تهران. نشر مرغ آمین. ۱۳۶۷. وزیری. ۲۷۰ ص. (۱۸۵۰ ریال)

در پنج فصل: نگاهی اجمالی به سیستان - ناموران تاریخ ایران از سیستان پیش از اسلام - ناموران تاریخ ایران از سیستان پس از اسلام - ملوک و حکام و سرداران - فضلا و فقها و عرفا و قضات و نویسندگان - شاعران.

بیست و چهار شاعر درین مجموعه شناسانده شده‌اند.

بیانی، شیرین

دین و دولت در ایران عهد مغول. تهران. مرکز نشر دانشگاهی. ۱۳۶۷. وزیری. ۳۶۴ ص (۱۰۵۰ ریال)

از تشکیل حکومت منطقه‌ای مغولان است تا تشکیل حکومت ایلخانی در ده فصل: دین در نزد مغولان - الوهیت خاندان چنگیز - مقدمات تهاجم مغولان - رویارویی آنان با ایران و اسلام - جان‌شینی چنگیزخان - قویلیای قآن و عصر جدید امپراطوری - ورود غرب با حربه دین -

مناسبتی ندارد.

- «نظر درشانه» که ترجمه از فرنگی است
در متون ما «شانه بینی» مصطلح است

آغاز قرن دهم تا پایان قرن دوازدهم
هجری (از دشتکی تا نراقی). بخش
یکم. تهران. شرکت مؤلفان و
مترجمان ایران. ۱۳۶۸. وزیری.
۵۱۲ ص (۴۵۰۰ ریال)

پاینده لنگرودی، محمود

دکتر حشمت جنگلی. تهران،
انتشارات شعله اندیشه. ۱۳۶۸.
رقعی. ۱۸۲ ص (۷۰۰ ریال)

بخش اول جنبشهای ادبی ایرانیان است اعم از
آنها که در ایران بودهاند و یا در هندوستان و
سرزمینهای دیگر فارسی پرداز.
بخش دوم که به جشنهای مذهبی اختصاص
دارد پس ازین نشر خواهد شد.

جعفریان، رسول

تاریخ تشیع در ایران از آغاز یا قرن
هفتم هجری تهران. مرکز چاپ و نشر
سازمان تبلیغات اسلامی. ۱۳۶۸.
وزیری. ۴۰۴ ص (۱۲۰۰ ریال)

خسروی، محمدرضا
طغیان نایبیان در جریان انقلاب
مشروطیت ایران. به اهتمام علی
دهباشی. ۱۳۶۸. وزیری. ۵۵۹ ص
(۳۰۰ تومان)

کتاب مبتنی است بر متون معتبر فارسی و
عربی کهن، مانند النقض، المقالات و الفرق، الملل
و النحل، کامل‌ابن اثیر (دویست و شش مرجع
طبق فهرست پایانی کتاب) و بابینانی روشن و
منتاتی که در کتب تحقیقی ضرورت دارد.

ذوقی، ایرج

تاریخ روابط سیاسی ایران و قدرتهای
بزرگ ۱۹۰۰-۱۹۲۵. تهران.
انتشارات پازنگ. ۱۳۶۸. وزیری.
۵۸۱ ص (۱۹۰ تومان)

مواضع عمده کتاب است از اشکال بروز
تشیع - عراق پایگاه تشیع و موالی - موالی و
شرکت در قیام مختار. - موالی و گرایش شیعی
غلات - تشیع و قم - تشیع در خراسان -
مهاجرت سادات - طاهریان و تشیع - سفاریها و
تشیع - حکومت علویان در طبرستان - تشیع در
ری و سبزوار - حرکت اسماعیلیه - نواحی سنی
نشین در قرن چهارم - حکومت آل بویه و تشیع
- تشیع در قرن پنجم - سلجوقیان و تشیع -
شهرهای شیعی ایران در قرن پنجم و ششم - مراسم
شیعه درین قرون - تشیع در طبرستان -
خوارزمشاهیان و گرایشهای شیعی - سقوط بغداد و
تشیع.

راوندی، مرتضی

تاریخ اجتماعی ایران. جلد هفتم.
منظری از حیات اجتماعی، هنری و
صنعتی ایرانیان بعد از اسلام. تهران.
۱۳۶۸. وزیری. ۶۶۶ ص

روزنتال، فرانسیس

تاریخ نگاری در اسلام. بخش
دوم. ترجمه دکتر اسدالله آزاد.
مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات
آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری.
۴۴۹ ص (۱۸۰۰ ریال)

حقیقت، عبدالرفیع

تاریخ نهضت‌های فکری ایرانیان از

طیبی، عبدالحکیم

تاریخ هرات در عهد تیموریان. با

مقدمه دکتر محمد سرور مولائی.

تهران. انتشارات هیرمند. ۱۳۶۸.

وزیری. ۱۵۳ ص. (۱۳۵ تومان)

فصل اول: نظری بر تیموریان هرات - فصل

دوم تیموریان که بودند و فرزندان شاهرخ - فصل

سوم شکوه و عظمت هرات و در عصر تیموریان -

فصل چهارم امیر علی شیر - جامی و بهزاد.

طوغان، احمد زکی ولیدی

قاسم باسماچیان. ترجمه علی کاتبی.

تهران. بنیاد دائرة المعارف اسلامی با

همکاری مرکز نشر دانشگاهی،

۱۳۶۸. رفعی. ۱۶۹ ص (مجموعه

مقالات بلند از دائرة المعارف

اسلامی، ۳)

این گفتار خواندنی خاطرات و یادداشتهای

احمد زکی ولیدی طوغان مورخ و محقق ترک

است که در کتاب خود به نام «برگونکی

تورکستان و یاقین ماضیسی» گنجانیده بود و شرح

جریانهایی است که خود در آن دست داشته و

یادگار روزهایی است که او از عوامل مؤثر در

جریانهای سیاسی بوده است و ازین نوشته بر می آید

که چگونه از سیاست دست کشیده و به سوی

تحقیقات دانشگاهی روی آور شده است.

گلبن، محمد

مدرس در تاریخ و تصویر. سازمان

چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و

ارشاد اسلامی. ۱۳۶۷. وزیری. ۱۹۴

ص

فهرست بخشهای این کتاب چنین است: مقدمه

(بیست صفحه) - سالشمار زندگانی مدرس -

اسناد و مدارک - تصاویر - فهرست راهنما.

- امضای تلگراف مندرج در صفحه ۱۴

نمی تواند از صنایع الدوله باشد، زیرا در سنبله

۱۳۲۸ صنایع الدوله نبود و ظاهراً امضای مرتضی

قلی خان نائینی است.

مارتین، برادفورد

تاریخ روابط ایران و آلمان. ترجمه

پیمان آزاد، علی امید. تهران. پیک

ترجمه و نشر. ۱۳۶۸. رفعی. ۳۴۳

ص (۱۴۰۰ ریال)

مختاری، رضا

سیمای فرزنانگان. جلد سوم. چاپ

دوم. تهران. مرکز انتشارات دفتر

تبلیغات اسلامی. ۱۳۶۷. وزیری.

۵۳۲ ص

بخش اول: تهذیب نفس، بخش دوم اخلاق و

سیر و سلوک، بخش سوم: دوری از گناه شرط

مهم موفقیت در تحصیل، بخش چهارم اخلاص و

پاکسازی نیت، بخش پنجم عبادت و پرستش، بخش

ششم دعا و زیارت و توسل به ائمه (ع)، بخش

هفتم سحرخیزی و نماز شب، بخش هشتم تکریم و

بزرگداشت عالمان راستین، بخش نهم تواضع و

فروتنی، بخش دهم کوچکهای بزرگ، بخش

یازدهم عفو و گذشت، بخش دوازدهم روح

مردمی، خدمتگزاری، بخش سیزدهم توکل، بخش

چهاردهم مناعت طبع، بخش پانزدهم، تقوی در

مصرف اموال عمومی، بخش شانزدهم ساده زیستی

بخش هفتم آگاهی و بیداری.

در هر يك ازین بخشها نویسنده مثالهایی چند

از رفتار و گفتار و کردار اشخاص مهم دینی را نقل

کرده است.

منتخب السادات یغمائی، اسدالله

حماسه فتحنامه نایبی. با مقدمه و

۳۶۷) بجای نجاتی لوغال - فاروق سومر /
چخور سند (صفحه ۲۱۲ و ۲۱۳ و فهرست
اعلام) به جای چخور سعد / آثار العجم به جای
آثار عجم / مآثر و الاثار به جای المآثر و الاثار /
قشقلی (ص ۳۸۲) بجای شقاقی / روضه الجنات
(ص ۳۶۷) بجای روضات الجنات / شجاع‌الدین
(ص ۳۶۸) بجای شعاع‌الدین / معین‌الدوله (ص
۳۷۱) بجای معین‌الدین /.

تصحیح ملک المورخین سپهر. به
اهتمام و توضیحات علی دهباشی.
تهران. انتشارات اسپرک. ۱۳۶۸.
وزیری. ۱۹۴ ص
منظومه‌ای است قریب به سه هزار بیت درباره
حملات نایب حسین کاشی و فرزندش ماشاء‌الله و
اعوان و انصارشان به شهرها و آبادی‌های اطراف
کاشان.

میراحمدی، مریم

نظام حکومت ایران در دوران اسلامی.
پژوهشی در تشکیلات اداری، کشوری
و لشکری ایران از صدر اسلام تا عصر
مغول. تهران. مؤسسه مطالعات و
تحقیقات فرهنگی. ۱۳۶۸. وزیری.
۳۱۶ ص (۱۲۰۰ ریال)

نجمی، ناصر

فاتح هرات سلطان مراد میرزا
حسام‌السلطنه. تهران. انتشارات
گلشائی. ۱۳۶۸. وزیری. ۳۸۴ ص
(۲۵۵ تومان)

در باب هر دوره ابتدا منابع و متون و سپس
رویدادهای سلسله و پس از آن تشکیلات حکومتی
گفته شده است، اما چرا اگر مسکوکات دوره آل
بویه معرفی شده است از مسکوکات دوره غزنوی
صحبتی نیست و رعایت يك دستى نشده! و این
گونه دوگانگی در بسیاری از مواضع و مواضع
هست. یکجا از تشکیلات نظامی به تفصیل سخن
می‌رود و در سلسله دیگر ذکری چنانکه باید نیست.

نصیری، محمدرضا

اسناد و مکاتبات تاریخی ایران (دوره
افشاریه). جلد اول. رشت. جهاد
دانشگاهی دانشگاه گیلان. ۱۳۶۴.
وزیری. ۲۳۶ ص + چند صفحه بی
صفحه شمار (۵۵۰ ریال)

در معرفی منابع گاهی چاپها یاد شده و
گاهی یاد نشده نام بعضی از منابع غلط است مانند
«مقدمه المعجم فی معابیر الاشعار العجم» (ص
۲۷۸). نام بعضی از کتابها آمده است که موجود
نیست و در چنین کتابی که مقصود بیان مطالبی از
دیگریست منابعی را می‌توان ذکر کرد که دسترسی
به آنها امکان داشته باشد.

نصیری، محمدرضا

اسناد و مکاتبات تاریخی ایران
فاجاریه. جلد دوم از ۱۲۳۹ تا
۱۲۶۳ ق. تهران. انتشارات کیهان.
۱۳۶۸. وزیری. ۳۴۰ ص (۱۹۵۰
ریال)

غلظهای ناگواری از قبیل «الحوادث الجامع و
تجارت النافیة» (ص ۸۰) بجای «الحوادث
الجامعه و التجارب النافعه فی المائنه السابعه» /
نجاتی نوغان - فاروق سومه (ص ۱۴۴ و

ورهرام، غلامرضا

نظام حکومت ایران در دوران اسلامی.
پژوهشی در تشکیلات اداری کشوری و
لشکری ایران از عصر مغول تا پایان
فاجار. تهران. مؤسسه مطالعات و

خاطرات سفر کلود آنه در آغاز
مشروطیت. ترجمه ایرج پروشانی.
تهران. انتشارات معین. ۱۳۶۸.
رقمی. ۲۴۴ ص (۱۱۵۰ ریال)

اسکندری، ایرج

خاطرات سیاسی. به کوشش علی
دهباشی. تهران. انتشارات علمی.
۱۳۶۸. وزیری. ۷۴۳ ص (۶۱۰
تومان)

مجموعه‌ای است از خاطرات گفتاری اسکندری
و اطلاعات مربوط به او که از جراید و نشریات با
زحمت و ذوق گردآوری شده و مجموعاً برای
تحقیقات تاریخی مفید و ارزشمندست. کتاب به
فاصله چند روزه نایاب و فوراً تجدید چاپ شد.

خامه‌ای، انور

چهار چهره. خاطرات و تفکرات
درباره نیمایوشیج، صادقی هدایت،
عبدالحسین نوشین، ذبیح بهروز.
تهران. کتابسرا. ۱۳۶۸. وزیری.
۲۲۲ ص. (۲۷۰۰ ریال)

کتابی است خواندنی. نویسنده چون جنبه‌ای
نسبت به این چهار تن دارد و در طول زندگی حزبی
و سیاسی و اجتماعی و فضای روشنفکری با آنها
حشر و نشر داشته آن را به رشته تألیف درآورده و
خاطرات و عقاید مثبت خود را درباره آنان نوشته
است.

در کتاب چندین عکس خوب از این چهار
چهره چاپ شده است.

مغضوب شدن تقی‌زاده بعلمت عقد قرارداد نفت
نبود. بعلمت خریدن طلاهایی بود که بدون اخذ اجازه
از رضاشاه خریده بود و اشاره به آن در خاطرات و
خطرات مخبرالسلطنه و تفصیلش در خاطرات خود
تقی‌زاده است.

تحقیقات فرهنگی. ۱۳۶۸. وزیری.

۳۸۹ ص (۱۶۰۰ ریال)

دنبالهء کتابی است که خانم دکتر مریم
میراحمدی نگاشته است و پیش ازین از آن یاد شد.
ترتیب کار آقای دکتر ورهرام هم بر همان روش و
میزان است.

آوردن بعضی مطالب بکلی دور از تناسب با
موضوع کتاب است مانند خصایص و معایب
دستوری زبان فارسی در کتاب سیرت جلال‌الدین
(ص ۱۵ - ۱۶) و یا نقل اطلاعاتی در احوال
مؤلف همان کتاب (ص ۱۷) در حالی که چنین
کاری را در مورد کتابهای دیگر نکرده‌اند. از همین
قبیل است معرفی نسخه‌ای خطی دستور الکاتب که
چاپ شده است و مسئله‌ای نیست که جایش درین
کتاب فشرده باشد و از همین قبیل است معرفی
چاپهای حبیب‌السیر

خاطرات

آدمیت، تهمورس

گذشتی بر گذشته (خاطراتی از سفیر
کبیر ایران در شوروی - آدمیت).
تهران. کتابسرا. ۱۳۶۸. رقمی.
۲۷۱ ص (۱۲۵۰ ریال)

چون سفرای ایران مردانی نبودند که لب از لب
بردارند و قلم را بر صفحه کاغذ بگردانند طبعاً این
کتاب مغتنم است و اطلاعاتی را راجع به روابط
ایران و شوروی در سالهای ۱۹۴۵ - ۱۹۶۵
در بر دارد.

البته مشفق کاظمی و مهدی فرخ و
عبدالحسین انصاری خاطراتی نوشته‌اند ولی هیچ یک
به مسائلی اساسی و سیاسی نپرداخته‌اند. خاطرات
دکتر قاسم غنی هم از سنخ و قلمرو دیگری است.

آنه، کلود (ژان شوپفر)

مورخ الدوله هم ازین خاندان است و قول آنها کمتر مورد وثوق.

در کتاب حاضر هم قرائن و اماراتی هست که مؤید تخلیط راست و ناراست به هم است. جزین مواردی دارد که اسناد متقن باید صحت آنها را تأیید کند.

بهر تقدیر زحمت آقای دکتر نوایی در چاپ آن تقدیرانگیزست زیرا مطالبی هم دارد که جنبه تاریخی و روزشماری دارد مانند نصب و عزل افراد و اعطای القاب.

قسمت اول مربوط است بر سالهای ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۶ و قسمت دوم ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۴.

کاش همانطور که برای قسمت اول فهرست اصطلاحات اداری و اجتماعی تهیه شده است برای قسمت دوم هم تهیه شده بود.

سیف‌الله پورفاطمی، نصرالله

آیینة عبرت. خاطرات و رویدادهای

تاریخ معاصر ایران. جلد اول تا سال

۱۳۱۲. لندن. نشر کتاب. ۱۳۶۸.

رقعی. ۷۱۸ ص.

دکتر سیف‌پور فاطمی حدود چهل سال است که در امریکا زندگی می‌کند و سالهایی را در آن کشور به تدریس علوم سیاسی مشغول بوده و کتابهایی و مقاله‌هایی به زبان انگلیسی در آنجا منتشر ساخته است.

کتاب کنونی ایشان با مقدمه آقای احمد انواری مخلوطی است از خاطرات شخصی که از وقایع و حوادث به یاد دارد با مطالبی که در مآخذ و منابع هست و لایبای آنها نظرها و عقاید سیاسی شخصی را نیز مندرج کرده و تأویلاتی.

صمیمی، مینو

پشت پرده تخت طاوس، ترجمه حسین

مقاله جنبش ملی ادبی را تقی‌زاده زمانی که در پاریس بود به مناسبت خواهشهای مکرر علی اصغر حکمت کفیل معارف نوشته بود.

در بخشی که به ذبیح بهروز پرداخته است تأسیس دارالتالیف و دارالترجمة عهد ناصری را که نامه دانشوران یکی از کارهای آن بود به پدر مرحوم بهروز یعنی ابوالفضل ساوجی طیب نسبت داده است. این اسناد درست نیست. علیقلی میرزا اعتضاد السلطنه بنیادگذار آن تأسیس علمی و میرزا ابوالفضل یکی از چند تنی بود که شاهزاده برای اجرای آن برنامه دعوت به کار کرده بود.

مرحوم بهروز دستیار ادوارد براون در تدریس زبان فارسی بود (مانند شیخ حسن تبریزی، حسین کاظم‌زاده ایران‌شهر و عیسی صدیق اعلم و شاید دیگران). از ایرانیان کسی که در کارهای پژوهشی براون سهمی دارد مرحوم محمد قزوینی است. بنابراین رفتن مرحوم بهروز از کمبریج ارتباطی به نظریات خاص براون در تحقیقاتش نداشته است. مؤید این نظر نامه‌ای است از مرحوم بهروز که در شصت سالگی براون به تقی‌زاده نوشته است و من آن را به مناسبت درگذشت بهروز در راهنمای کتاب چاپ کرده‌ام.

حق مرحوم بهروز در تحقیق و ادبیات و زبان فارسی مسلم است و ضرورتی نیست که پیرایه‌ای بدان بست.

سپهر، عبدالحسین

مرآت‌الوقایع مظفری و یادداشتهای

ملک‌المورخین. با تصحیحات و

توضیحات و مقدمه‌های دکتر

عبدالحسین نوائی. تهران. انتشارات

زین. ۱۳۶۸. وزیری. ۳۲ + ۳۸۰

+ ۲۰ + ۳۷۲ ص (۳۵۰ تومان)

این مؤلف نوه محمدتقی سپهر مؤلف چاپلوس

ناسخ‌التواریخ است و ملقب به لسان السلطنه.

سیدابوالحسن قندهاری در سال
۱۲۸۶ قمری. به کوشش محمد
آصف فکرت. تهران. موقوفات دکتر
محمود افشار یزدی. ۱۳۶۸. وزیری.
۱۲۸ صفحه. (ریال ۶۵۰)

مکی، حسین

خاطرات سیاسی حسین مکی. تهران.
انتشارات ایران و انتشارات علمی.
۱۳۶۸. وزیری. ۶۳۱ ص (۳۹۰
تومان)

بخش اول: خاطرات قبل از دوره

پانزدهم مجلس

بخش دوم: خاطرات نمایندگی در

دوره پانزدهم

بخش سوم: خاطرات مجلس دوره

شانزدهم

وحیدنیا، سیف‌الله

خاطرات و اسناد. مجموعه‌ای از
خاطرات خاطره‌نویسان نخبه و عکسها
و اسناد معتبر و منحصر. تهران.
انتشارات وحید. ۱۳۶۷. وزیری.
۲۴۱ و مقداری عکس سند.

ابوترابیان. تهران. انتشارات
اطلاعات. ۱۳۶۸. رقمی. ۲۷۶ ص
(۶۰۰ ریال)

ظل السلطان، مسعود میرزا

خاطرات ظل السلطان. به اهتمام و

تصحیح حسین خدیو جم. تهران.

انتشارات اساطیر. ۱۳۶۸. وزیری.

سه جلد (۸۳۹ و ۲۳۶ ص) ۹۰۰۰

ریال

جلد اول و دوم سرگذشت مسعودی است و

جلد سوم سفرنامه فرنگستان.

خوانندگان و دارندگان را مطلع می‌سازد که

متأسفانه دنباله فهرست اعلام جلد دوم (یعنی صفحه

۸۳۹ در اسم "علی") در مطبوعه گم شده و به

چاپ نرسیده است.

عاقلی، باقر

ذکاء الملک فروغی و شهرنور

۱۳۲۰. تهران. انتشارات علمی.

۱۳۶۸. وزیری. ۳۴۳ ص (۲۶۰

تومان)

مخلوطی است از خاطراتی که نویسنده کتاب

می‌گوید آنها را از زبان مرحوم مهندس محسن

فروغی شنیده است، به انضمام بعضی نطقهای رسمی

و اسناد

اتفاقاً در باب یکی از مطالب کتاب که مربوط

به آقای دکتر غلامحسین مصلق است ایشان شرحی

نوشتند و در همین مجله به چاپ رسید.

البته نویسنده کتاب را برای خوانندگان مطالب

تاریخی خست‌ناکننده و گیرا تألیف کرده و حق

مرحوم فروغی را نیکو گزارده است.

قندهاری، ابوالحسن

گزارش سفارت کابل. سفرنامه

ادبیات فارسی

ترابی، محمد

نگاهی به تاریخ و ادبیات ایران پیش از

اسلام. تهران. انتشارات ققنوس.

۱۳۶۸. وزیری. ۹۷ ص (۵۵

تومان)

گزیده‌ای است درباره سراسر ادبیات پیش از

مراجعات سودمند و گرهگشاست

تجدید شدن چاپ کتاب گواه آن است که
مرجمی مفید برای حافظ دوستان است.

دیهیم، محمد

تذکره شعرای آذربایجان. تاریخ
زندگی و آثار. تبریز. ۱۳۶۷.
وزیری. جلدهای اول و دوم (۷۶۴
+ ۸۱۰ ص)

پس از دانشمندان آذربایجان تألیف محمدعلی
تربیت و سخنوران آذربایجان تألیف عزیز دولت
آبادی این کتاب تذکره دیگری است در احوال
شعرای خطه آذربایجان.

تنظیم نام شعرا براساس نام مولد آنهاست،
درین دو جلد شاعران اردبیل و ارسباران و اورمیه و
ارونق و انزاب (جمعاً ۲۷۶ شاعر) در جلد اول
و ۳۷۹ شاعر تبریزی در جلد دوم معرفی شده‌اند.
جدول تبدیل سنوات قمری به میلادی و شمسی
در پایان جلد اول آورده شده است.
خدمت آقای محمد دیهیم با ارزش است.

ذوالنور، رحیم

در جستجوی حافظ. چاپ دوم با
تجدید نظر. تهران. انتشارات زوار.
۱۳۶۷. وزیری. دو جلد. (۴۷ +
۱۴۴۲ ص)

مؤلف توضیح بر عنوان کتاب را چنین آورده
است: توضیح، تفسیر و تأویل غزلیات، قصاید،
مثنویات، قطعات و رباعیات خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی طبق توالی ابیات متن مصحح علامه
محمد قزوینی - دکتر قاسم غنی و مقابله با حافظ
خانلری.

هر غزل از روی چاپ قزوینی و به همان خط
نستعلیق چشم آشنا نقل و کلمه‌های دشوار یک به
یک معنی و شرح و بیان شده است.

فهرستهای متعددی که در پایان آمده است
مخصوصاً فهرست کلمات و اصطلاحات برای

رادفر، ابوالقاسم

حافظ پژوهان و حافظ پژوهی. تهران.
نشر گستره. ۱۳۶۸. وزیری. ۴۲۹
ص (۳۸۵۰ ریال)

کتابشناسی حافظ است با این نام که تا با
کتابشناسی حافظ مهرداد نیکنام که چندی پیش نشر
شد متفاوت باشد.

این کتابشناسی حاوی معرفی الفبایی حافظ
پژوهان ایرانی و خارجی، مقالات (۵۰۱ عنوان)،
فصلهایی از یک مجموعه کتاب (۴۶۲ عنوان)،
کتابهای مستقل (۱۳۸ کتاب)، نسخه‌های خطی
دیوان (۳۰۵ نسخه)، دیوانها و غزلیات و کلیات
چاپی (۲۲۵ تا). خلاصه و گزیده و منتخبات
(۴۲)، گزیده‌های از شروع حافظ (۲۰۳
کتاب)، واژه‌نامه‌ها و اصطلاحات (۳۸)،
ترجمه‌های حافظ (۱۴۵)، تحقیقات به زبانهای
بیگانه (۵۸۴) است.

جمعاً ۲۶۴۳ عنوان را در بر دارد.

سعیدی سیرجانی، علی اکبر

سیمای دو زن، تلخیص و شرحی از
«خسرو و شیرین» و «لیلی و
مجنون» نظامی گنجوی. تهران. نشر
نو. ۱۳۶۷. وزیری. ۱۹۵ ص
(۱۵۰۰ ریال)

سعیدی سیرجانی تلخیص دو منظومه نظامی را
برای تدریس در رشته ادبیات انجام داده و فرصتی
یافته است که ضمن توضیح و تبیین مطالب میان
لیلی و شیرین سنجشهای دلچسب بنماید و حالات
این دو زن را در برابر عاشق (یا دو مدعی) نیکو
بنمایاند. قلم شیرین و استوار و روان سعیدی

فارسی. چاپ سیزدهم. تهران.
انتشارات ققنوس. ۱۳۶۸. وزیری.
۱۰۴ ص (۵۵ تومان)

طباطبائی، بدرالسادات
گلچین شعر عرفانی. تهران. انتشارات
هیرمند. ۱۳۶۸. رقیعی. ۱۱۶ ص
گزیده چند شعر از چند شاعر عارف ایران است
با ترجمه انگلیسی آنها از گرد آورنده که خود به
انگلیسی هم شعر می گوید و چند نمونه از شعر
انگلیسی خود را بدان ضمیمه کرده است.

کزازی، جلال‌الدین
در دریای دری. تهران. نشر مرکز.
۱۳۶۸. رقیعی. ۳۳۷ ص (۱۵۰
تومان)

دیباچه کتاب درباره آفرینش هنری و چشم
انداختنی بر ادب پارسی است و سراسر قطعاتی
دلآویز و خواندنی در مباحث ادبی.
در دریای دری قصیده‌ای است بلند در معرفی
شعرای زبان فارسی و در حقیقت تاریخ ادبی
کوتاهی است در جامه چامه، ازین شمار:
شاید از استاد توسم یاد کرد
آنکه طبعش شاعری را یآوری است...
زان پس ایرج آنکه در بستان ذوق
بوی برده شمرش از سیسنبری است
از بهار آن گلشن جاوید شعر
گلشنی کو دور از بر پژمری است
یاد پروین کن که بر چرخ ادب
همجو پرویش هملره نیری است
هست ایران سرزمین شعر تر
در جهانش زین سبب نامادری است
کزازی پس ازین قصیده درباره هر یک از
شاعرانی که نامشان در قصیده آمده است گزاره‌ای
می آورد.

سیرجانی درین کتاب خواننده را یکسره با خود
می کشد تا به پایان صفحات.

شفیعی کدکنی، محمدرضا
شاعر آینده‌ها. بررسی سبک هندی و
شعر بیدل. چاپ دوم. تهران.
انتشارات آگاه. ۱۳۶۸. رقیعی.
۳۳۸ ص (۱۶۰۰ ریال)
آنچه شفیی کدکنی در تحلیل و نقد ادبی و
شناخت شعر فارسی عرضه می کند سنجیده، خواندنی
و پر از تازه‌جویی است و این مجموعه هم از همین
خصائص پر بهره است. عناوین مقالات مندرج در
آن چنین است: بیدل دهلوی - نقد بیدل -
سبک‌شناسی شعر بیدل - مصراع: دریچه آشنایی با
بیدل - بیدل و بیدل گزریان - حافظ و بیدل در
محیط ادبی ماوراءالنهر قرن نوزدهم.

شفیی کدکنی از میان دیوان «تلنبار» بیدل
۲۸۲ غزل را که گویای زبان و اندیشه او است
بیرون کشیده و بهترین ابیات آن غزلها را به چاپ
رسانیده است، به انضمام چند رباعی.
فرهنگ تداعیها در پایان راهنمای کوچک
خوبی است برای تنظیم چنین فرهنگی بطور کلی
برای شعر فارسی.

صفا، ذبیح‌الله

تاریخ ادبیات ایران. جلد اول
(خلاصه جلد اول و دوم تاریخ
ادبیات در ایران). چاپ پنجم.
تهران. انتشارات ققنوس. ۱۳۶۸.
وزیری. ۴۱۵ ص (۱۶۰۰ ریال)

صفا، ذبیح‌الله
مختصری در تاریخ تحول نظم و نشر

هروری، حسینعلی

مقالات حافظ. به کوشش عنایت‌الله

مجیدی. تهران. کتابسرا. ۱۳۶۸.

وزیری. ۶۴۲ ص.

مجموعه دلپسند و خواندنی است و اگر نامش

«مقامات درباره حافظ» بود خواننده بهتر درمی‌یافت

که محتوای کتاب چیست و قیاس با مقالات شمس نکند.

بهر تقدیر درین مجموعه بیست و دو مقاله از

هروری و چند نامه و توضیح از دیگران درباره آن

مقاله‌ها آمده است و همه نوشته‌های مؤثر و پر

نکته‌ای است که از هروری در مجله‌ها و نشریه‌ها

پیش ازین به چاپ رسیده بود و بیش از نخستین

انتقادی که او از حافظ چاپ فرزند کرد تا آخرین

نوشته‌ای که در سال ۱۳۶۷ از او در حافظ شناسی

چاپ شده است.

کوشش عنایت‌الله مجیدی را باید ارجح گزارد

که هر چند یکبار چنین مجموعه‌های ماندنی و

خواندنی را به گنجینه زبان پارسی می‌افزاید.

متون فارسی

اشنوی، تاج‌الدین

مجموعه آثار فارسی. به مقدمه و

تصحیح و تعلیق نجیب مایل هروری.

تهران. کتابخانه طهوری. ۱۳۶۸.

وزیری. ۲۱۳ ص (زبان و فرهنگ

ایران، ۱۱۳)

نجیب مایل هروری یکی دیگر از مجموعه‌های

تصوف را که آثار تاج‌الدین اشنوی عارف قرن ششم

و هفتم هجری است با مقدمه‌ای میسوط در احوال و

آثار اشنوی و مجموعه حاضر منتشر ساخت.

این مجموعه حاوی غایه الامکان فی درایه

المکان (که به عین القضاة منسوب شده بود) و

اشعار یازمانده از اشنوی و متن پاسخ به چند پرسش است.

در پایان نصوص شناخته در معرفت زمان و

مکان از مستملی بخاری و روزبهان و ابن فارص و

بابا افضل و اسفراینی و فضل‌الله همدانی و

علاءالدوله سمنانی و محمد پارسا نقل شده است تا

متن غایه الامکان بهتر فهمیده شود.

پیش ازین آقای قاسم انصاری مقاله‌ای تحت

عنوان «تاج‌الدین اشنوی ترجمه نوشته‌های ازو» در

مجله آینده ۹ (۱۳۶۲): ۷۷۰-۷۸۰ حاوی

پاسخ پرسش‌ها چاپ شده بود.

اوپانیاشاد

ترجمه محمد داراشکوه از متن

سانسکریت. با مقدمه و حواشی و

تعلیقات و لغتنامه و اعلام به سمی و

اهتمام دکتر تاراچند و دکتر

محمدرضا جلالی نائینی. چاپ سوم با

تجدیدنظر و اضافات. تهران.

انتشارات علمی. ۱۳۶۸. دو جلد

(۷۷۸ + ۶۰ ص انگلیسی)

(۶۰۰ تومان)

۲۷۶ صفحه مقدمه جلالی نائینی است درباره

ادیان هند و اهمیت کتاب اوپانیاشاد و رساله مفصل

او درباره حیات و آثار داراشکوه. پس از آن مقدمه

دیگری است درباره ودا و اوپانیاشاد و ترجمه‌های

آن از دکتر تاراچند.

ترجمه فارسی داراشکوه سر اکبر نام دارد و

نخستین بار که توسط جلالی نائینی منتشر شد با نام

«سراکبر» به چاپ رسیده است.

جوینی، عزیزالله

خلاصه خمس حکیم نظامی گنجوی.

تهران. دانشگاه تهران. ۱۳۶۷.

وزیری. ۲۰۱ ص (۶۰۰ ریال)

است.

دقیقی طوسی

دیوان دقیقی طوسی به انضمام فرهنگ بسامدی، به اهتمام دکتر محمد جواد شریعت. تهران. انتشارات اساطیر. ۱۳۶۸. وزیری. ۵۳۴ ص

۴۳ صفحه مقدمه است و صفحات ۴۷ تا ۱۱۸ اشعار دقیقی (۱۳۷۷ بیت) و صفحات ۱۲۱ تا ۲۶۰ حواشی توضیحی ابیات و صفحه ۲۶۳ تا ۴۹۰ فرهنگ واژه‌ها و ۴۹۱ تا ۵۲۰ فرهنگ بسامدی؛ و (حرف ربط) ۶۶۰ بار، از ۶۰۸ بار، را ۳۴۲ بار، بودن ۳۳۷ بار، آن ۳۰۸ بار، بر ۲۴۶ بار...

سراج‌الدین قمی آملی

دیوان. به اهتمام یدالله شکری. تهران. انتشارات معین. ۱۳۶۸. وزیری. ۹۷۱ ص (۳۲۰۰ ریال)

سعدالدین وراوینی

مرزبان نامه. با مقابله و تصحیح و تحشیه محمد روشن. چاپ دوم با اصلاحات و اضافات همراه با معانی آیات و ابیات و واژه‌ها. تهران. نشر نو. ۱۳۶۷. وزیری. دو جلد (۳۵ + ۱۱۴۵ ص). ۵۴۰۰ ریال.

مصحح گرامی درین چاپ شرح و توضیح آیه‌های قرآنی و احادیث و عبارتها و اشعار تازی و آوردن معانی واژه‌ها و ترکیبات تازه‌های ادبی بر کار پیشین خود وارد ساخته و نیز از یادداشتهای محمدرضا جعفری درین چاپ بهره‌وری جسته است. فهرست لغات و ترکیبات با معانی هر يك از صفحه ۹۱۵ تا ۱۱۱۰ خود فرهنگ کوچکی

سمعانی، شهاب‌الدین ابوالقاسم احمد

روح الاواح فی شرح اسماء الملك الفتحاح. به تصحیح و توضیح نجیب مایل هروی. تهران. شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. ۱۳۶۸. وزیری. ۱۱۹ + ۹۱۷ ص (۴۹۰ تومان).

مؤلف (۴۸۷ - ۵۳۴). از عرفایی است که این متن شیوا و عرفانه را در باب هفتاد و چهار نام خداوند با تأویلات شیرین عرفانی به رشته تحریر کشیده است.

این متن مهم تاکنون چاپ نشده بود و سزاوار بود که به چاپ برسد و اینک با ترتیب پسندیده‌ای براساس پنج نسخه که آقدم آنها مورخ ۷۳۵ هجری است با فهرس متمدد و ضروری به دسترس رسیده است.

زبان متن شیوا و استوار و دلکش است. فهرس مفیدی که برای آن تهیه شده از وسایل خوب برای مطالعه کتاب است.

فروغی بسطامی

مجموعه کامل غزلهای فروغی بسطامی. به خط حسن سخاوت. با مقدمه عبدالرفیع حقیقت (رفیع). تهران. شرکت مؤلفان و مترجمان ایران. ۱۳۶۷. وزیری. ۳۲۳ ص. (۳۰۰۰ ریال)

تاکنون دیوان فروغی بسطامی بدین زیبایی و خطی بدین خوشی نشر نشده بود. انتشار دواوین شاعرانی که قبول عامه دارند بدین صورت کاری شایسته است.

حسن ذوق آقای حقیقت قابل تقدیر است.

و موارد را از هم جدا کند و به خوبی به تبیین و توضیح هر یک بپردازد.

یغمائی، اقبال

ز گفتار دهقان. شاهنامه فردوسی به نظم و نثر. تهران. انتشارات توس.

۱۳۶۸. وزیری. ۶۷۹ ص

بیگمان بهترین گزیده نظم و نثری است از شاهنامه. اقبال یغمائی درین کار ذوقی والا به کار بسته و دانسته است که از هر داستان و واقعه چه مقدار بیت را نگاه دارد و کجای داستان را به نثر خویش بیاراید.

ادبیات معاصر

احمدی، مسعود

قرار ملاقات. مجموعه شعر. تهران.

۱۳۶۸. رقمی. ۱۲۷ ص (۶۰

تومان)

نمونه آورده می‌شود:

- برف می‌آید

و می‌پوشاند:

جای پای آدمیان و رد چرخها را

من می‌مانم و برهوتی سپید و هولی سیاه

واپس می‌نگرم هیچ

درنگ نمی‌کنم هرگز

شاهان را می‌دهانم از چنگال مرگ

و بر لاییدن سنگانی که می‌دود از دور دست تا

به من

رفتن را آغاز می‌کنم به شتاب

برف می‌آید

و می‌پوشاند مرگ را

از پی من.

فردوسی

سرامی، قدمعلی

از رنگ گل تا رنج خار. شکل‌شناسی

قصه‌های شاهنامه. تهران. شرکت

انتشارات علمی و فرهنگی. ۱۳۶۸.

وزیری. ۱۰۸۷ ص (۴۷۵ تومان)

فصل اول: شکل‌شناسی -

فصل دوم: داستان و غیر داستان در شاهنامه

فصل سوم: طبقه‌بندی داستانهای شاهنامه

(اساطیری، پهلوانی، تاریخی، عامیانه، رزمی،

عاشقانه، شاعرانه، عرفانه و جز اینها) -

فصل چهارم: نگاهی به شاهنامه به عنوان یک

داستان بزرگ -

فصل پنجم: مقدمه شاهنامه و مقدمات داستانی

آن -

فصل ششم: درخت و داستان -

فصل هفتم: هنر پرداخت داستانهای مکرر -

فصل هشتم: گفتار در داستانهای شاهنامه -

فصل نهم: کردار در داستانهای شاهنامه (هفتاد

و نه گونه) - مابعدالطبیعه و کردارهای ما

بمدالطبیعی و شگفتی‌بینی.

فصل دهم: پندارهای داستانها -

فصل یازدهم: قهرمانان -

فصل دوازدهم: زمان و مکان -

فصل سیزدهم: منطق داستانها -

فصل چهاردهم: شگردهای داستان‌پردازی

فصل پانزدهم: سمبولیسم در داستانهای شاهنامه

فصل شانزدهم: هفت‌خوانها و هفت‌خوانیها.

نقل فهرست فصول کتاب حکایت است از دقتی

که مؤلف در جداسازی مطالب و نکات شاهنامه به

کار بسته و توانسته است در هر قسمت موضوعات

اوجی، منصور

حالی است مرا... دوست و پنجاه و دو رباعی در عشق و مدح عشق. شیراز. انتشارات نوید. ۱۳۶۸. رفقی. ۱۴۰ ص (۸۸ تومان)

اوجی از سراینندگان نامور شیرازست. در مجموعه‌هایی که پیش از این از او دیده‌ایم بیشتر سروده‌هایی سبک نو چاپ شده است. اما مجموعه حالی است مرا سراسر رباعیهای دلپذیر و پر سوز اوست که برآغاز همه آنها «حالی است مرا» و سه نمونه را از آن می‌آوریم و در همین شماره بخشی از نامه‌ی جمالزاده را که درباره‌ی همین مجموعه است چاپ کرده‌ایم.

□ حالی است مرا که بی سبب می‌سوزم

هر لحظه به صبح و ظهر و شب

می‌سوزم

جز عشق چه هست نام این حس

غریب

کاینگونه عجیب در عجب می‌سوزم

□ حالی است مرا که اوج سرمستی

ماست

راهی به رهائی و ره رستی ماست

پایان برونشدهی چنین تا بر دوست

خود نیستی ارچه، لیک خود هستی

ماست

□ حالی است مرا که طرفه باغی

دارم

در ظلمت شام خود چراغی دارم

این باغ و چراغم از کجا حاصل

شد

از هر که بجز دوست، فراغی دارم

ایزدی، یوسف

بازی شوق و درد. مجموعه ۲۰۶

شعر. تهران. ۱۳۶۸. رفقی. ۱۱۷

ص (۷۰ تومان)

از سراسر کلمات مجموعه این اشعار بوی

«غم» می‌آید. نمونه‌هایی آورده می‌شود:

- - زندگی همچو شورفراری دان

که گیاهی نروید از بن آن

- - جز سیاهی چه آید از گردون

آه ازین روزگار بوقلمون

- - ای جهان دردخیز و دل سوزی

کام دل از تو هیچ کس نبرد

در تو پرواز بود هراسی نیست

در تو راحت، پرنده‌ای نبرد

- - زندگی لطفها برایم داشت

حالا دوزخی است سوزنده

اشک و تنهایی و جدائیا

شد به جای تفرج و خنده

- - چاره دیگر برون شد از دستم

بود از طاقتم برون غم من

جزایری، پروین

از بهاران، مجموعه شعر

(۱۳۵۷-۱۳۶۲). تهران. کتاب

مهناز. ۱۳۶۸. رقع. ۱۲۲ ص

(۷۲۰ ریال)

نمونه را نقل می‌شود:

نسیم خرم و نوازشگر بهاران را

هوای پاک و پر از عطر کوهساران را

نوید و سوسه‌های شکفتن جان را

و مهربانی این دانه‌های بلران را

به یمن آینه‌ای لحظه‌های دیدارت

ز قاب پنجره عمر خویش می‌بینم

اگرچه برف در آن سوی پنجره جاری است

و زخم ضربه شلاق سرد دی کلاری است

ولی چه بینم

- - غم بزرگ دلم را شراب بی اثرست
که آتش آتش عشق است و آب بی اثرست

که سردار عشق، این شعله
برای فتح زمستان سینم راهی است.

گوناگون

جزایری، پروین

در باغ خاطرها. مجموعه شعر ۱۳۴۷
- ۱۳۵۷. تهران. انتشارات طلابیه.
۱۳۶۸. رفعی. ۱۴۱ ص.

خرزانی، محمد

کیمیای نقش. مجموعه آثار طراحی
اساتید بزرگ نقاشی ایران و بررسی
مکاتب نقاشی از مغول تا آخر
صفوی. تهران. سازمان تبلیغات
اسلامی. ۱۳۶۸. خشتی. ۴۵۵ ص
(۴۲۰۰ ریال)

شکوهی، غلامحسین

مبانی و اصول آموزش و پرورش.
مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات
آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری.
۲۵۳ ص (۱۰۰۰ ریال)

صافی، قاسم

از چاپخانه تا کتابخانه. چاپ دوم با
تجدیدنظر ۱۳۶۸. وزیری. ۲۵۴ +
۷۲ ص (۹۰۰ ریال)

حاوی این فصول است: معنی و مفهوم تربیت
- ضرورت و امکان تربیت آدمی- مبانی آموزش
و پرورش - اصول آموزش و پرورش. حل
تناقضات تربیتی.

قزلباش، حمید (و) فرهاد ابوالضیاء

الفبای کالبد خانه سنتی یزد. تهران.
مرکز مدارک اقتصادی، اجتماعی و
انتشارات سازمان برنامه و بودجه.
۱۳۶۴. حشمتی. ۱۱۹ ص.

عاطفی کرمانشاهی، اسدالله

به اهتمام جلیل وفا قریشی زاده
کرمانشاهی. خط بهزاد شاکری.
تهران. ۱۳۶۷. رفعی. حدود صد
صفحه. (۷۰۰ ریال)

این جزوه به یاد پانزدهمین سال خاموشی شاعر
منتشر شده است. نمونه‌های از ابیات شاعر آورده
می‌شود:

کوشیار گیلانی

اصول حساب هندی (ترجمه فارسی و
متن عربی). ترجمه محمد باقری.
تهران. شرکت انتشارات علمی و
فرهنگی. ۱۳۶۶. وزیری. ۹۹ ص

مترجم در احوال و آثار کوشیار گیلانی
پژوهش بسیار کرده و جای خوشوقتی است که به
انتشار آنها آغاز نهاده است. انتشار این کتاب نوید
آن است که دیگر کارهای کوشیار هم به همین
دقت و خوبی انتشار یابد.

-- گم کنم خود را که او را جستم
آرزوی آرزو را جستم
خندهما دارم به لبهای سکوت
گریه‌های گفتگو را جستم
-- شوقم سری به چنبر برهان نبرده است
توفان خطی ز منطق عرفان نبرده است
عاشق به غیر شوق نمی‌هم ازین سراب
هرگز به تفته سینۀ عطشان نبرده است

کیانی، مجید

هفت دستگاه موسیقی ایران - تهران.

۱۳۶۸. وزیری. ۲۲۱ ص

مباحث عمده این کتاب کاملاً علمی و دقیق عبارت است از بخش اول: نظری اجمالی به موقعیت کنونی موسیقی سنتی ایران - دستگاهها و آواها - نغمات دستگاهها - موسیقی سازی ردیف - سازهای موسیقی سنتی ردیف - بخش دوم: موسیقی کنون ایران - گردش ملودی - وزن - تزیین و تکرار.

درباره این کتاب امیدواریم بحثی به قلم صاحب اطلاعاتی بعداً در مجله بیاوریم.

لولر، رابرت

هندسه مقدس. فلسفه و تمرین. ترجمه

هایده معیری. تهران. مؤسسه مطالعات

و تحقیقات فرهنگی. ۱۳۶۸. وزیری.

۲۲۴ ص (۹۰۰ ریال)

مؤلف نقاش و مجسمه‌ساز امریکایی است که

در استرالیا زندگی می‌کند و کتابش تقسیم واحدها و مسائل تناوب و تناسب را در هندسه در بر دارد و مطالبی است که به کار نقاشان و مجسمه‌سازان می‌آید.

ورجاوند، پرویز

بیشرفت و توسعه بر بنیاد هویت

فرهنگی. تهران. شرکت انتشار.

۱۳۶۸. رقی. ۱۷۲ ص.

حاوی این عناوین اصلی: فرهنگ و استعمال

و گفته‌ای چند دربارهٔ واژه فرهنگ - دیدگاه علمی

و جهان فرهنگ مشرق زمین و غرب - تکیه بر

خویشتن - فرهنگ و توسعه

ابوالقاسم تفضلی. تهران. ۱۳۶۸.

رقعی. ۹۵ ص (۷۵۰ ریال)

در سه گفتگوست: صداقت و ایمان و کیل - نقش و کیل دادگستری در دادگاههای حقوقی - نقش و کیل دادگستری در دادگاههای جزائی.

همایونی، صادق

تعزیه در ایران. شیراز. انتشارات

نویسد. ۱۳۶۸. وزیری. ۸۱۸ ص

(۴۰۰ تومان)

سألهای درازست که صادق همایونی در زمینه‌های مختلف فرهنگ عامه و در آن شمار دربارهٔ تعزیه به گردآوری اطلاعات و بررسی و پژوهش آنها مشغول است و پس از چند کتاب خوب که از وی دیده‌ایم (مانند سروستان) اینک «تعزیه در ایران» به دستمان رسیده است.

بخش اول با نام تعزیه و تاریخ کلیاتی است درباره تاریخ تعزیه و اجرای آن در دوره‌های مختلف

بخش دوم سخنانی است درباره تعزیه و عناصر سازنده و پردازندهٔ آن و ویژگیهایی که در تعزیه ایران هست و پیوند آن اسطوره‌های تاریخی ایران بخش سوم بررسی تعزیه‌هاست (از جمله فرهنگ و اصطلاحات و اسامی در تعزیهها)

بخش چهارم تعزیه‌ها و ترتیب و وسایل آنهاست.

بخش پنجم متن هفت تعزیه است.

بخش ششم تعزیه قاسم است و تحلیل و تجزیه آن.

آستان قدس رضوی

هاملن، ژاک

دفاع از وکیل مدافع. ترجمه

آهی، حسین

مجله‌ها و نشریه‌ها به چاپ رسیده بود و درین کتاب به تناسب مطالب در سه بخش تنظیم و تبویب شده است.

رشیدوو، پی - نر

سقوط بغداد و حکمروایی مغولان در عراق (میان سالهای ۱۲۵۸ و ۱۳۳۵ میلادی). ترجمه اسدالله آزاد. مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری. ۳۳۳ ص (۱۲۵۰ ریال).

رسالة دکتری است از دانشگاه یوتا. ترجمه‌های دکتر آزاد به فارسی روان و استوار و خوش‌بیان است و اگر در نقل بعضی از اسامی خاص اشتباهاتی چون شجره‌الاتراک / شجره‌الاتراک، شهر صلح / دارالسلام، مکدیسی / مقدیسی، نیگوداریان / نکودریان، قتیعه‌العجم / قطیعه‌العجم، قطر بول / قطر بل، سعدالدولین الصنی / ... صفی‌الدوله دیده می‌شود به سادگی در چاپهای دیگر اصلاح‌پذیرست. آوردن نامهای تهران، پاریس، بغداد و دیگر شهرهایی که محل چاپ کتابها است در فهرست اعلام غیر ضروری است. ابن ابوالحق همان ابن عبدالحق است. تامرا و تمرا یکی است و این نکته‌ها که در فهرست دیده می‌شود حکایت از آن دارد که فهرست را مترجم دانشمند متخصص کتابداری خود تهیه نکرده است.

حق آن بود که تمام سنوات میلادی به سالهای هجری برگردانیده شده بود تا خواننده ایرانی آشنا با تواریخ هجری در میان متن گیج و گنگ نشود و این گونه کارها را باید مؤسسه انتشاراتی خود عهده‌دار می‌شد.

شاکری، رمضانعلی

گنج هزارساله. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی.

نژاد پرستی و آپارتاید در افریقای جنوبی و نامیبیا. مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری. ۱۹۲ ص.

اردلان جوان، علی

تجلی شاعرانه اساطیر و روایات تاریخی و مذهبی در اشعار خاقانی. مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. ۱۳۶۷. وزیری. ۳۵۱ ص. (۱۲۰۰ ریال)

کتاب تحقیقی و مفیدی است حاوی: عناصر خیال شاعرانه خاقانی (تشبیه، تمثیل، استماره، کنایه) - اسطوره‌ها در اشعار خاقانی - روایتهای تاریخی در اشعار خاقانی - روایتهای مذهبی

اشرف‌زاده، رضا

فرهنگ نوادر لغات و ترکیبات و تعبیرات آثار عطار نیشابوری. مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. ۱۳۶۷. وزیری. ۱۹۲ ص. (۱۸۰ تومان)

فهرستی مفید الفبائی است از لغات و تعبیرات و ترکیبات نادر و قابل توجهی که عطار در آثارش آورده. مؤلف فاضل برای هر مورد، شری به شاهد آورده و کلمه را معنی کرده است.

حائری، عبدالهادی

ایران و جهان اسلام. پژوهشهایی تاریخی پیرامون چهره‌ها، اندیشه‌ها و جنبشها. مشهد. مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری ص (۱۱۵۰ ریال)

مجموعه‌ای است از هفت مقاله نویسنده که در

۱۳۶۸. وزیری. ۲۷۴ ص.

تاریخی و همیشگی دارد.

مجموعهٔ پر اطلاعاتی است در تاریخ کتابخانه و معرفی تفاسیری از آنجا و نمونه‌های عکسی از آن تفاسیر.

انتشارات پازنگ

از انتشارات پازنگ آنها که به دفتر مجله رسیده است.

گذار، آندره (و دیگران)

آثار ایران (۳). ترجمهٔ ابوالحسن سروقد مقدم. مشهد. بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی. ۱۳۶۷. وزیری. ۳۴۰ ص (۱۳۰۰ ریال).

برومند سعید، جواد
انگشتی جمشید. تهران. پازنگ.
۱۳۶۸. وزیری. ۲۰۶ ص (۷۵ تومان).

درین رساله قصصها و روایتهای شمری و نثری مختلفی که دربارهٔ انگشتی جمشید و داستان سلیمان و بلقیس و ملوک جم و ملک سلیمان و مباحث جنبی آنها در متون آمده است استخراج و توضیح و تبیین شده است.

دربارهٔ مجلدات اول و دوم این ترجمه گفتیم که برگردان بسیاری از نامها نادرست است و انتظار می‌رفت که بنیاد پژوهشهای اسلامی مراقبت بیشتری در ویراستاری که وظیفهٔ مؤسسه است می‌کرد. ورنه بر مترجم اگر متخصص در موضوع نباشد چنین اشتباهاتی روی می‌آورد. از آن جمله است این موارد که به تورق دیده شد. شکل درست داخل پراوتر گفته می‌شود.

برومند سعید، جواد
حافظ و جام جم. تهران. پازنگ.
۱۳۶۷. وزیری. ۲۰۷ ص (۶۰۰ ریال)

جام جم و جام کبیر و هفت خط جام و آینه سکندر و آب حیات از موضوعاتی است که در اشعار عرفانی و عشقی و ذوقی فارسی مکرر استعمال شده است و مفاهیم پیچیده و گاه مخلوط بهم پیدا کرده است. مؤلف درین رساله کوشیده است شواهد شعری مختلف را استخراج کند و مخصوصاً توجه‌اش به اشعاری است از حافظ که این اصطلاحات در آنها وجود دارد.

رشکسر (رشخورار) ص ۹۶ - الحق (الهاک) ص ۱۳۱ - کومور (کومر) = کمر) ص ۱۳۷ - ماشیز (مشیز) ص ۱۲۵ - جبایه (جلیه) ص ۱۲۵.

مک گرگر، سی. ام.

شرح سفری به ایالت خراسان و شمال غربی افغانستان در ۱۸۷۵. جلد دوم. ترجمهٔ اسدالله توکلی طیبی. مشهد. معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی. ۱۳۶۸. وزیری. ۲۹۴ ص (۱۲۰۰ ریال)

حافظ شناسی
جلد دهم. به کوشش سعید نیاز کرمانی. تهران. پازنگ. ۱۳۶۸. وزیری، ۲۶۰ ص (۷۵۰ ریال)
شانزده مقاله درین مجموعه از نیلز کرمانی -

از سفرنامه‌های خواندنی و معتبر دورهٔ قاجاری و اطلاعاتی که در آن مندرج است برای پی بردن به مقاصد سیاسی روسها در قلمرو خراسان جنبهٔ

صرف تا مرتبه عامخوانی).

نظر ناصر نجمی برین بوده است که چهره امیرکبیر را در زبان و ترکیبی عرضه دارد که خواننده آسان خوان به دلپذیری آن را بخواند.

(۲) حجاب و کشف حجاب در ایران، نویسنده فاطمه استاد ملک. تهران. ۱۳۶۸. وزیری. ۱۸۴ ص

(۵۵۰ ریال)

اصل کتاب به زبان فرانسه برای اخذ درجه دکتری تألیف شده است. مؤلف تاریخچه کشف حجاب را بر گفته و در پایان می گوید «معتقدیم که مسئله حجاب را باید در یک مجموعه مسائل مبتلی به به جامعه اسلامی ایرانی مورد مطالعه قرار دهیم».

کتابسرا

(۱) منزل به منزل: نوشته آنی ارنو. ترجمه صفیه روحی. تهران. ۱۳۶۸. رقی. ۷۷ ص (۶۰۰ ریال)

(۲) زنان گمشدگان: نوشته آریل دورفمن، ترجمه احمد گلشیری. تهران. ۱۳۶۸. رقی. ۲۱۰ ص (۱۰۰۰ ریال)

هر دو خواننی است.

دکتر محمد امین ریاحی - دکتر ضیاءالدین سجادی - کوکب صفاری - ایرج افشار - دکتر مهدی پرهام - بهاءالدین خرمشاهی - جلال الدین کزازی فضل الله رضا - جلال خالقی مطلق - محمود رکن - جمشید سروشپار - محمدعلی زیبایی - دکتر ابوالفضل مصفا - دکتر مهدی درخشان - حسین صمدی چاپ شده است.

ذوقی، ایرج

ایران و قدرتهای بزرگ در جنگ جهانی دوم. پنژوهشی درباره امپریالیسم. تهران. شرکت انتشاراتی پازنگ. ۱۳۶۷. وزیری. ۴۱۹ ص.

(۱۸۰۰ ریال)

کتاب معتبر خوانندی است درباره جریانهای سیاسی و تاریخی ایران از هجوم قوای سه گانه به ایران و وقایع آذربایجان و مقدمات حوادثی که منجر به نفوذ سیاسی امریکا در ایران شد.

سراسر کتاب بیشتر مبتنی است بر اسناد موجود در آرشیوهای انگلستان که درین دهه اخیر پژوهش آنها آزاد اعلام شده است.

مؤلف جلد دیگری در همین موضوع در دست تألیف دارد و آن مربوط می شود به سیاست قدرتهای بزرگ در جنگ بین المللی اول.

انتشارات عطائی

(۱) چهره امیر: نوشته ناصر نجمی. تهران. ۱۳۶۸. وزیری. ۳۳۶ ص (۲۰۰۰ ریال)

کتابی است در تاریخ زندگی میرزا تقی خان امیرکبیر. تردید نیست که درباره مردانی ازین دست هرچه کتاب منتشر شود کم است و باید کتابها در سطوح مختلف باشد (از مرحله تحقیقی

سازمان میراث فرهنگی کشور

۱- گلستان خیال. به مناسبت بزرگداشت حافظ. تهران. ۱۳۶۷. خشتی بزرگ. ۱۳۹ ص.

مجموعه ای است زیبا، خوش طرح از عکس و شرح کوچک اشیاء مختلف (کتاب، قطعه، کتیبه،

زبان تلریخ ایران عرضه کرده است. اهمیت کار فلور در تازگی منابع و مآخذی است که در آرشیه‌های هلند فراچنگ آورده و روشنی تازه‌ای به مطالب تاریخی عصر صفوی و نادری انداخته.

چون مترجم با وقوف کار به اهمیت خدمت سیاسی نادرشاه در حفظ مرزهای ایران عبارتی در مقدمه آورده است ما هم آن را برای دوستداران اُتورکزسیاسی ایران (در هر عصر و عهدی) نقل می‌کنیم:

«نادر بیگمان در طول تاریخ پرفراز و نشیب ایران زمین یکی از مردانی است که وجودش برای حفظ استقلال کشور و نیز اعاده حیثیت و شرف و آبروی ملت ایران سخت ضرور و بهنگام و به منزله موهبت و نجات دهنده‌ای بوده است در زمانی سخت تاریک که ایران در شرف اضمحلال قطعی بوده و بخشهای مهمی از این سرزمین ارجمند یا عضوهای مام میهن گفتمی از پیکر آن جدا شده و به فساد گراییده...»

تقی‌زاده، صفدر (و) اصغر الهی:

داستانهای کوتاه ایران و جهان. (۱). تهران. انتشارات توس.

۱۳۶۸. رقی. ۲۹۳ ص

مجموعه‌ای است تازه که ترکیب نخستین مجلد آن نوید خوبی و ماندگاری آن را می‌دهد. درین دفتر سیزده داستان کوتاه دوازده نویسنده ایرانی مندرج است و نه داستان از نه نویسنده آلمانی، امریکایی، لهستانی، آرژانتینی، مکزیکی و ایتالیایی.

صفدر تقی‌زاده در برگزیدن آثار ادبی ازین نوع همیشه دارای ذوق و سلیقه قابل تحسین بوده است و همین بهترین اطمینان است برای خریدار چنین مجموعه‌ای.

ظروف، کاشی و جز اینها). منظور آن بوده است که تصویرایشایی که همعصر زندگی حافظ است درین مجموعه بیاید و علاقه‌مندان دریابند که هنر در دوره حافظ چه وضعی داشته است. البته قسمتی از اشیاء (کتاب، قالیچه و جز اینها) مربوط به قرون بعدست ولی چون به شعر حافظ مزین بوده است ازین مجموعه آورده‌اند.

۲- شیشه - مجموعه مرز بازرگان: به کوشش علی اکبرزاده کرد مهین. تهران. موزه ملی ایران - مهرماه ۱۳۶۷. وزیری بزرگ. ۱۸۱ ص

تازه‌های انتشارات توس

نظامی گنجوی: شرفنامه. به تصحیح و مقدمه دکتر بهروز ثروتیان. تهران. ۱۳۶۸. وزیری. ۸۵۹ ص

بهروز ثروتیان مردانه دنبال کاری را که آغاز کرد دنبال کرده است و اینک شرفنامه را بر همان اسلوب که اختیار کرده به چاپ رسانید. در آغاز آن مقاله خود را تحت عنوان راز و رمز شرفنامه در برخورد فکری نظامی با فردوسی، نقل کرده و سپس متن را بر اساس دوازده نسخه خطی به چاپ رسانیده است. در چاپ این متن از نسخه خطی مورخ ۷۵۴ در کتابخانه حاج حسین آقای نخجوانی استفاده شده.

فلور، ویلم

حکومت نادرشاه (به روایت منابع هلندی). ترجمه دکتر ابوالقاسم سری. تهران. ۱۳۶۸. وزیری. ۲۵۹ ص.

مترجم دانشمند کار ترجمه نوشته های ویلم فلور را دنبال و این کتاب مفید را به محققان فارسی

کتابهای چاپ خارج

آزمایش، مصطفی

عرفان ایران. خرد ستیز است یا انسان ساز. پاریس. انتشارات بانگ خروس. ۱۳۶۸- وزیری. ۱۶۹ ص.

عنوان مترجمات: اصالت فرد یا اصالت خرد - از نیهیلیسم تا عرفان - برگردان میان پراگماتیسم و وجدان‌گرایی - در خدمت و خیانت اهل علم - اسکیزوفرنیها یا دو شخصیتی انسان غربی - ختم مقال - سخن آخر.

از نتیجه سخن او برمی‌آید: «تنها عامل مؤثری که می‌تواند خطر هلاک را از سر حیات و محیط زیست دور کند وجدان بیدار ابناء روزگارست. بیداری وجدان درگرو گسترش معنویات است... به کاربرندی عرفان تیررس بینش بشری را از نوک بینی تا قعر وجود گسترش می‌دهد.

کتاب چاپ پاریس است و با پست رسیده است.

حیب‌الله

ذکر جمیع اولیای دهلی. به تصحیح و تعلیقات دکتر شریف حسین قاسمی. با مقدمه شوکت علی‌خان. تونک (راجستان - هند)... عربک اند پرشین ریسرچ انستی تیوت. ۱۹۸۸. وزیری. ۳۴۷ ص

مؤلف از تذکره‌نویسان قرن دوازدهم هجری است و صاحب چند تألیف و از آن جمله کتاب حاضر که از روی سه نسخه تصحیح و با تعلیقات مفید به چاپ رسیده است. این کتاب تذکره‌عرفای ناموری است که در

دهلی زیست‌اند از عهد امیرخسرو تا روزگار مؤلف. مصحح دانشمند با اینکه استاد دانشگاه دهلی است سراسر تعلیقات خود را برین کتاب به زبان فارسی نوشته است به زبان اردو و ازین لحاظ علاقه‌مندی خود را به زبان فارسی نشان داد.

دو کتاب از محمد نذیر رانجها

(۱) بحرالحقیقه: مصنف خواجه احمد غزالی. ترجمه محمد نذیر رانجها، لاهور. عتیق پبلشنگ هاوس. ۱۹۸۹. رقمی. ۱۱۱ ص.

ترجمه متن بحرالحقیقه است به اردو (۲) جدید فارسی گرامر - دستور فارسی نوین - لاهور. عتیق پبلشنگ هاوس. ۱۹۸۹ رقمی. ۱۸۳ ص
دستور زبان فارسی است به اردو.

عباسی نوشاهی، خضر

فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه همدرد کراچی. اسلام آباد. مرکز تحقیقات فارسی. ۱۹۸۸. وزیری. ۲۴۷ ص (ش ۱۱۴)

عسکری (مانی)، میرزا آقا

عناصر شعر. آلمان غربی. آبان ۱۳۶۸. رقمی. ۸۲ ص.
مباحث آن چنین است: درباره وزن - تصویر کار پایه شعر امروز - شعر آفرینش دوباره زبان - ساختمان درونی شعر - فضا در شعر - هنرمندان بر پهل صراط - شعر امروز و داوری مردم - فروغ فرخزاد و سرزمین قدکوتاهان.

غنی، قاسم

نامه‌های دکتر قاسم غنی. به کوشش دکتر سیروس غنی و دکتر سید حسن

دبیری نسخ‌نویسی می‌شد و حکم کتاب درسی داشت.

همت آقای کریمزاده که دور از وطن هم به گردآوری اسناد ملی و گنجینه‌های ایرانی مشغولند قابل تقدیرست و بیشتر ازین باب که چنین آثاری را به چاپ هم می‌رسانند و فایدهت آنچه را خود دارند عام می‌سازند.

محمد ریاض

ایران مین قومی زبان کی نفاذ کا
مسئله (مشکلات اور حل). اسلام آباد.
مقتدره قومی زبان. ۱۹۸۸. رقمی.
۱۳۸ ص.

باب اول: نفاذ زبان فارسی - باب دوم:
اسالیب زبان (تحریری - دفتری - ساینسی -
فنی - ادبی) باب سوم: وضع اصطلاحات - باب
چهارم: فرهنگستان زبان ایران - باب پنجم:
تدریس زبان

نذیر احمد

نقد قاطع برهان مع ضمائم. دهلی.
غالب انستی تیوت - ۱۹۸۵. رقمی.
۴۲۲ ص.

غالب دهلوی کتابی دارد به نام «قاطع
برهان» حاوی بحث درباره کلماتی که در برهان
قاطع نیست و این کتاب از نذیر احمد نقد قاطع
برهان است.

نذیر احمد در پایان ضمائمی بر آن افزوده
است: نگاهی به دساتیر - اتحاد نظر مؤلف برهان
و مؤلف قاطع برهان - نظر غالب درباره ذال
فارسی - تصحیفات لغات فارسی در فرهنگنامهها.

کتاب به زبان اردوست و ارزش آن دارد که
مباحثی از آن به تلخیص به زبان فارسی درآید. نذیر
احمد مصحح فرهنگ لغت قواس و مدارالافاضل و
زبان‌گویا، هر سه در لغت است.

امین. لندن. ۱۹۸۷. (۱۳۶۸).
رقمی. ۴۱۱ ص.

مجموعه‌ای است در دو بخش. بخش اول
نامهایی است که اولین بار نشر می‌شود. یازده نامه
بسیار خواندنی و ضمناً در بعضی موارد و مهم از
نظر اطلاع بر عقاید سیاسی غنی است که به
دوستش عبدالحسین دهقان نوشته بوده است. در
همین بخش پنج نامه از غنی است به
عباسقلی گلشائیان. بخش دوم نامهایی که قبلاً در
مجله‌هایی به چاپ رسیده بوده است: به دکتر
محمود افشار، جمالزاده، دهقان، حسین شکوه،
فرخ خراسانی، حسینقلی قزل ایاغ، محمد
مصدق، علیقی وزیری.
کوشش سیروس غنی در انتشار آثار پدرش در
خور تحسین است.

کریمزاده تبریزی، محمدعلی

اسناد و فرامین منتشر نشده قاجاری از
دوران فتحعلی شاه قاجار. لندن.
نوروز ۱۳۶۸. وزیری ۲۹۹ ص.

Unpublished Qajar Documents and
Farman from Fathalishah Qajar
Period.

آنچه درین مجموعه آمده است چاپ عکسی
نسخه‌ای است خطی که در لندن نصیب آقای
کریمزاده تبریزی شده است و یکسره منشآت میرزا
محمد نائینی متخلص به فروغ است. این منشی شعر
هم می‌سرود و در درباره فتحعلی شاه و سپس
محمدشاه از منشیان بود.

نسخه‌های دیگر هم از منشآت او در مسجد
سپهسالار و در جنگهای دانشگاه و ملی ملک هست.
یک نسخه خوب هم چند سال پیش به دست آقای
باقر ترقی بود و اینک چنانکه تصور می‌کنم در
کتابخانه مرعشی در قم است.
منشآت نشاط و همین فروغ برای آموختن فن

L'Asie Centrale Preislamique.

Bibliographie critique; 1977-1986.

Tehran - Paris. Institut Francais de recherche en Iran. 1988. pp. 178. (Abstracta Iranica, volume hors serie, 3)

این کتابشناسی دقیق و توضیحی مشخصات ۶۵۳ کتاب و رساله و مقاله را که میان سالهای ۱۹۷۷-۱۹۸۸ درباره آسیای مرکزی یعنی ماوراءالنهر به زبانهای عمده جهانی انتشار یافته است در بر دارد.

آبشراکتا ایرانییکا راه خوبی برای کتابشناسیهای در همکرد موضوعی یافته است و امیدست بهمین ترتیب بتوانند مجلدات مختلفی را منتشر سازند

Quran, the Final Testament
Authorized English Version.
Translated from the Original by
Rashad Khalifa. Tucson, Islamic
Production. 1989.

این ترجمه جدید از قرآن مجید همراه است با سی و هشت پیوست تریخی و توضیحی بر متن و فهرست کلماتی مفید برای پیدا کردن مطالب در متن.

Zerdoun Bat-Yehouda.M.
Les encre nires au Moyes age
Jurgnia 1600. Pain CNRS.1987. 437
pp.

Societas Iranologica Europaea
Transition Periods in Inanian
history. Actes du Symposium de
Fribourg - en - Brisgau (22-24
Mai 1985). Paris, Association pour
L'avancement des etudes

بوستان سعدی

Translated by Zhang Hongnian

پکن (چین). ۱۹۸۹. رفعی. ۲۴۶

ص

ترجمه چینی بوستان سعدی نخستین بار توسط استاد فارسی دان دانشگاه چین (جان هون نین) در پکن انتشار یافته است.

طهماس نامه

تألیف محکم الدوله اعتقاد جنگ

طهماس بیگ خان رومی. به اهتمام

محمداسلم. لاهور. پنجاب یونیورسیتی.

۱۹۸۶. وزیری. ۳۷۴ ص.

نویسنده از مهاجران روسی است که در لاهور میزیست. این تاریخ شرح قسمتی از جنگهای دوره نادرشاه و وقایع و حوادث آن روزگار در هندوستان است.

فهرست نسخه‌های خطی فرهنگستان
تاجیکستان

ششمین جلد در سال ۱۹۸۸ به معرفی ۴۴۴ نسخه فارسی و ترکی و گاهی عربی در زمینه‌های لغت (۶۶ فرهنگ)، دستور، علوم ادبی، منشآت، پزشکی و داروشناسی، ریاضی، نجوم، هیات، موسیقی و مقدمه به قلم مرحوم عبدالغنی میرزایف است.

Amin, S. Hasan
Commercial Arbitration in Islamic
Iranian Law. London. 1988. pp.
504.

Chakeri, Kh.
Republic Orvietote Socialiste de
Perse 1914-1921. Paris 1981.

Grenet, Frantz (et Collaborateurs)

گرشویچ (انگلیسی) - زینیو (فرانسه) - نیولی
(ایتالیا) - گلوئتز (سوئیس) - گرته (فرانسه)
- ژیلن (فرانسه) - هینتز (آلمان) - گلنس
(بلژیک) - کلایس (آلمان) - لاترار (فرانسه)
- ماتسوخ (آلمان) - ملیکیان شروانی
(فرانسه) - روسی (ایتالیا) - شاکد (اورشلیم)
- واننبرگ (بلژیک) - ورجلین (ایتالیا).

Iraniennes. 1987. pp. 263 (Studia
Iranica, Cahier 5).

متن بیست و چهار خطابه است که در مجمع
علمی فرایبورگ در موضوع دوره‌های تحولی و
انتقالی تاریخ ایران ایراد شد: سخنرانان عبارت
بوده‌اند از دوبروگس (هلند) - کالمیر (آلمان)
- دوشن‌گیلمن (بلژیک) - امریک (آلمان) -

قابل توجه

برای ایرانیانی که میل دارند دوره مجله آینده را در امریکا و کانادا تجدید کنند.

Village Books and Bindery

Khosrow Afshar; phone 926-8111

2492 Marine Dr., W. Vancouver (V7V 1L1)

Mon - Sat 10-5:30

Persian and Middle Eastern books, and book binding.

توضیحات و اصلاحات شماره‌های سال ۱۳۶۸

صفحه ۶۵۵: بانک ملی در ۱۳۰۷ تأسیس شده نه ۱۳۰۴. (جمال حداد)

صفحه ۷۳۵: نخل به جای درخت خرما درست است. (جمشید صداقت کیش)
آقای محمدحسن رجائی زفره‌ای نیز همین یادآوری را کرده‌اند. مقصود از نخل
«تابوت» است.

صفحه ۷۴۷: گیاه مورد بحث در گویش زفره «کاندول» است.
(محمدحسن رجائی زفره‌ای)